MINISTERSTWO
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

P R O J E K T *Z DNIA 3. 12*

PROGRAM OPERACYJNY

EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU

POMOCY NAJBARDZIEJ POTRZEBUJĄCYM

2014 – 2020

(tytuł roboczy: POMOC ŻYWNOŚCIOWA)

WARSZAWA, …….2013 r.

		SPIS TREŚCI	*Nr strony*
I		**POSTANOWIENIA PROGRAMU OPERACYJNEGO**	2
	1.	**OKREŚLENIE PROGRAMU**	2
	2.	**FORMAT PROGRAMU**	2
	2.1	Sytuacja	2
	2.1.1	Określenie rodzaju lub rodzajów deprywacji materialnej, które mają być objęte pomocą oraz uzasadnienie ich wyboru	2
	2.1.2	Wskazanie rodzaju lub rodzajów deprywacji materialnej, które mają być objęte programem operacyjnym	11
	2.2	Deprywacja materialna będąca przedmiotem pomocy	12
	2.3.1	Opis	12
	2.3.1.1	Wolumen pomocy żywnościowej z uwzględnieniem tzw. koszyka na osobę	13
	2.3.1.2	Mechanizm dostarczania pomocy żywnościowej	14
	2.3.1.3	Działania towarzyszące	16
	2.3.2	Opis systemów krajowych, które mają otrzymać wsparcie	17
	3.	**REALIZACJA**	18
	3.1	Określenie najbardziej potrzebujących	18
	3.2	Wybór operacji	19
	3.3	Wybór organizacji partnerskich	21
	3.4	Komplementarność z EFS	21
	3.5	Struktura instytucjonalna	23
	3.6	Monitorowanie i ocena	26
	3.7	Pomoc techniczna	28
	3.8	Przepływy finansowe	30
	4.	**PLAN FINANSOWY**	30
	4.1.1	Plan finansowy programu operacyjnego wskazujący roczne zobowiązania Funduszu i odpowiedniego współfinansowania krajowego programu operacyjnego (w EUR)	31
	4.1.2	Plan finansowy wskazujący kwotę łącznych środków finansowych w ramach wsparcia z programu operacyjnego z podziałem na rodzaje deprywacji materialnej objęte pomocą, a także odpowiadające im środki towarzyszące (w EUR)	32
II		**OCENA SZACUNKOWA (EWALUACJA *EX ANTE*)**	33
III		**WYNIKI KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PROGRAMU**	33
IV		**WYKAZ SKRÓTÓW UŻYTYCH W PROGRAMIE**	35
V		**ZAŁĄCZNIKI**	

CZĘŚĆ I. POSTANOWIENIA PROGRAMU OPERACYJNEGO

1. OKREŚLENIE PROGRAMU

państwo członkowskie: POLSKA

nazwę programu operacyjnego: POMOC DLA NAJBARDZIEJ POTRZEBUJĄCYCH

nr CCI:

2. FORMAT PROGRAMU

Niniejszy Program jest krajowym programem operacyjnym pomocy żywnościowej i/lub podstawowych produktów konsumpcyjnych, o którym mowa w art. 2 pkt 3a projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Oprócz działań obejmujących pomoc żywnościową oferować będzie jeszcze działania towarzyszące mające na celu włączenie społeczne odbiorców końcowych pomocy żywnościowej. Program będzie realizowany na terenie całego kraju.

2.1 Sytuacja

2.1.1. Określenie rodzaju lub rodzajów deprywacji materialnej, które mają być objęte pomocą oraz uzasadnienie ich wyboru

Program Operacyjny „Pomoc żywnościowa" w Polsce jest zgodny z horyzontem czasowym Strategii Rozwoju Kraju 2020. Program wpisuje się w obszar Strategii Rozwoju Kraju dotyczącej spójności społecznej i terytorialnej, w celu 111.1 „Integracja społeczna" kierunek interwencji III.1.2. „Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych oraz w cel główny Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - *obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub deprywacją materialną i/lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy.*

Z przedstawionej w *Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020* (projekt[1]) diagnozy ubóstwa[2] wynika, że w Polsce w 2011 r. liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wynosiła 10,2 mln co stanowiło 27,2% całej ludności wobec 24,3% średnio w UE. Zagrożonych ubóstwem[3] było ok. 6,6 mln osób, doświadczających pogłębionej deprywacji[4] ok. 4,9 mln i ok. 2,1 mln osób żyjących w gospodarstwach domowych z niską intensywnością pracy.[5] Wprawdzie od 2008 r. w Polsce liczba zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym obniżyła się do 2011 r. o blisko

---

[1] *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji*

[2] Wskaźniki za Eurostatem

[3] *Rodzina (gospodarstwo domowe) jest zagrożone ubóstwem, jeżeli jego dochód jest niższy niż 60% mediany dochodów w danym kraju.* Poland – National target for the reduction of poverty and social exclusion;

[4] *Jeżeli rodzina deklaruje, że nie może zaspokoić z powodów finansowych co najmniej czterech z dziewięciu podstawowych potrzeb, to uznawana jest za będącą w sytuacji pogłębionej deprywacji materialnej.* Poland – National target for the reduction of poverty and social exclusion;

[5] *Jeżeli czas pracy członków rodziny był niższy niż 20% pełnego rocznego czasu pracy, wówczas mowa o rodzinach żyjących w sytuacji bardzo niskiej intensywności pracy.* Poland – National target for the reduction of poverty and social exclusion;

1,3 mln osób, to jednak zwiększyła się liczba zagrożonych ubóstwem o ok. 270 tys. W tym samym okresie zmalała liczba osób zagrożonych materialną deprywacją o 1,8 mln i o 370 tys. zagrożonych niską intensywnością pracy. Polska pomimo wyraźnej poprawy w zakresie warunków życia nadal należy do grupy krajów o wysokim poziomie zagrożenia ubóstwem.

Z danych Eurostatu wynika, że do grup osób najbardziej zagrożonych ubóstwem, pogłębioną deprywacja materialną lub wykluczeniem społecznym należą rodziny z dziećmi, dzieci i młodzież w wieku 15-24 roku życia, osoby w wieku produkcyjnym, w tym pracujące, osoby bezdomne.

Mimo, że w Polsce wskaźnik osób zagrożonych pogłębioną deprywacją materialną systematycznie maleje (z 14,2% w 2010 r. do 13,0% w 2011 r.), dystans do UE nadal jest znaczny. Tendencje zmian w strukturze polskich rodzin są zbieżne z tendencjami zmian występującymi w krajach Europy Zachodniej. Zmniejsza się udział małżeństw z dziećmi, a wśród nich rośnie udział rodzin z jednym lub co najwyżej dwojgiem dzieci. Zagrożenie ubóstwem wzrasta wraz ze wzrostem liczebności gospodarstwa domowego, a najwyższe wartości osiąga w rodzinach wielodzietnych z trojgiem bądź większą liczbą dzieci na utrzymaniu. Wśród tej grupy poziom zagrożenia ubóstwem w 2011 r. wyniósł 34,6% (w porównaniu z 2010 r. wzrósł o 1,8 pkt. proc.). Co znamienne, poziom wskaźnika ubóstwa (po transferach społecznych) oznacza, że zarówno starania własne rodzin, jak i pomoc państwa w postaci świadczeń i usług nie chronią istotnie rodzin wielodzietnych, a także samotnych rodziców przed wykluczeniem. Osoby z rodzin niepełnych były w porównywalnie trudnej sytuacji jak osoby z rodzin wielodzietnych.

Status materialny i niematerialny dzieci jest taki, jak rodzin i społeczności, w których się urodziły i w których dorastają. Z tego faktu wynika ryzyko dziedziczenia nierówności w kolejnych pokoleniach. Dzieci z zamożnych i rodzin niewykluczonych społecznie , jako osoby dorosłe też są zamożne i niewykluczone społecznie, a dzieci z rodzin ubogich i wykluczonych, gdy dorastają są w podobnej sytuacji jak ich rodzice. Współczesne społeczeństwa dążą do zapewnienia równości szans życiowych, które przejawiają się m.in. w powszechnym dostępie do edukacji . Skuteczne niwelowanie nierówności startu w trakcie dzieciństwa, przekłada się na ograniczenie zjawiska dziedziczenia niekorzystnego statusu materialnego.

W Polsce na koniec grudnia 2011 r. było ponad 10,9 mln dzieci i młodzieży łącznie (w wieku 0-24 lat) w tej liczbie 3,9 mln to dzieci młodsze (0-9 lat), z czego 1,7 mln dzieci w wieku 0-3 lata, oraz 4,2 mln dzieci starszych (10-19 lat). Biorąc pod uwagę sytuację demograficzną Polski - liczba dzieci w całej populacji będzie się zmniejszać ze względu na to, że rodzi się mniej dzieci niż w przeszłości – należy dążyć do tego, aby jak najmniej dzieci doświadczało ubóstwa lub pogłębionej deprywacji materialnej.

Według metodologii przyjętej dla potrzeb strategii Europa 2020 w Polsce ubogich lub wykluczonych dzieci (w wieku 0-17 lat) było ponad 2,1 miliona. Stanowiły one około 30% wszystkich dzieci w tym wieku. W liczbach bezwzględnych dzieci zagrożonych pogłębioną deprywacją w wieku 0-5 lat w 2011 r. było (zakładając brak zmiany wskaźników od 2009 r.) - 262,9 tys., w wieku 6-11 lat - 274,7 tys., w wieku 12-15 lat - 263,5 tys. Łącznie takich dzieci było 801,1 tys. (0-15 lat). Należy także zaznaczyć, że zjawisko deprywacji materialnej w Polsce w większym stopniu dotyczy dzieci w rodzinach samotnych rodziców, a po nich w rodzinach wielodzietnych. Głęboka deprywacja materialna dotyka 37% dzieci w pierwszym typie rodzin i 23% w drugim.

Problematyka ubóstwa i wykluczenia dotyka w szczególności dzieci i młodzieży w różnym stopniu niepełnosprawności. Szczególną opieką powinny być objęte rodziny wychowujące więcej niż jedno dziecko niepełnosprawne, gdyż najczęściej występują tam trudności

z zapewnieniem odpowiedniej rehabilitacji wszystkim dzieciom, a niezaspokojenie tych potrzeb potęguje zagrożenie ubóstwem.

Problemy starszych dzieci i młodzieży (w wieku 15-24 lat) są już rozpatrywane w kontekście rynku pracy i edukacji. Zasadnicze dla tej grupy wiekowej jest przejście ze świata edukacji do świata pracy. Po osiągnięciu wieku dorosłości i zakończeniu formalnej edukacji, wchodząc w fazę życia, w której dominuje aktywność zawodowa, oczekuje się od tych osób uniezależnienia od rodziców i założenia własnej rodziny (odrębnego gospodarstwa domowego). Przejście na własne utrzymanie możliwe jest jednak wtedy, gdy młody i dorosły już człowiek zdobędzie mniej lub bardziej stałe źródło dochodu. Jest nim przede wszystkim własna praca. W Polsce wstępnie oszacowany odsetek młodych ludzi pozostających poza edukacją, szkoleniami i pracą (NEET) wynosił w 2011 r. 11,6%, głównie dotyczy to młodzieży w wieku 18-24 lat. W liczbach bezwzględnych było to wówczas 590,4 tys. osób (odsetek osób w grupie wiekowej 15-24). Odsetek bezrobotnej młodzieży liczony w stosunku do liczby osób w tym przedziale wiekowym wynosił w 2011 r. 8,7%, co stanowiło 442,8 tys. młodych ludzi. Obie liczby zwiększają się od 2008 r. Stopa bezrobocia młodzieży w Polsce wzrasta od kilku lat, w IV kwartale 2012 r. wynosiła 27,4%.

Praca, poza tym, że trzeba ją znaleźć, powinna dawać stałe zarobki wystarczające na utrzymanie siebie oraz ewentualnie innych osób. Z tego powodu wyobrażenie, że osoby pracujące nie mogą być ubogie jest błędne. Nawet zarobki wyższe niż płaca minimalna mogą być niewystarczające, jeżeli takie osoby żyją w wieloosobowym gospodarstwie domowym bez innych źródeł dochodu. Z tego wynika, że sytuacją najlepiej chroniącą przed ubóstwem jest praca zarobkowa co najmniej dwóch osób w rodzinie. Wskazuje to na model dwojga żywicieli jako najbardziej pożądany ze względu na możliwość utrzymania rodziny ponad granicą ubóstwa. Z powodu bezrobocia, niezdolności do pracy czy obowiązków opiekuńczych nie zawsze jest to możliwe. W takich sytuacjach dochody gospodarstw domowych są uzupełniane poprzez świadczenia społeczne w postaci pomocy pieniężnej, np. zasiłki dla bezrobotnych, emerytury, renty, świadczenia rodzinne. Mimo tego wsparcia nadal mamy do czynienia w Polsce z ubóstwem wśród osób pracujących. W 2011 r. 11,1% osób pracujących było w sytuacji zagrożenia ubóstwem. Wśród osób pracujących poza rolnictwem wskaźnik ten wynosił 7,4%[6]. W ogólnej liczbie zatrudnionych na podstawie umowy z pracodawcą, zagrożonych ubóstwem było 4,5%, a wśród pozostałych pracujących 26,5% .

Problem ubóstwa osób w wieku emerytalnym, przedemerytalnym i starszych pracowników mocno się różnią. Szczególnie sytuacja pierwsza i trzecia są odmienne ze względu na to, że w pierwszym przypadku jest to ubóstwo osób uznanych oficjalnie za uprawnione do przejścia na emeryturę (choć nie tylko kryterium wieku jest tu stosowane). W drugim przypadku mamy do czynienia z osobami, które powinny utrzymywać się z własnej pracy, a więc jest to ubóstwo osób bezrobotnych lub pracujących. Możliwe też, że jest to ubóstwo osób, które z powodu problemów ze zdrowiem i sprawnością są faktycznie i/lub formalnie niepełnosprawne.

Osoby starsze są zagrożone ubóstwem z kilku innych powodów. Po pierwsze, mogły nie nagromadzić w ciągu życia majątku dającego im odpowiednie zabezpieczenie. Po drugie, nie miały dzieci lub ich dorosłe dzieci z różnych powodów nie wspierają ich finansowo i/lub rzeczowo. Nawet, gdy je wspierają, pomoc ta może być niewystarczająca. Po trzecie, nie wszystkie osoby starsze nabywają prawo do emerytury, a gdy już ono przysługuje emerytura może być zbyt niska w stosunku do potrzeb gospodarstwa domowego. Należy pamiętać, że osoby starsze mogą też ze swoich stałych świadczeń wspierać młodszych członków rodziny. Po czwarte, nie wszystkie osoby starsze, w szczególności w bardziej zaawansowanym wieku

[6] M. Bukowski, I. Magda red. Ubóstwo a praca. MPiPS, 2013, s. 120.

mogą pracować, żeby w ten sposób ewentualnie uzupełnić dochody poprzez pracę w niepełnym wymiarze czasu, dorywczą etc. W Polsce w 2011 r. było ponad 1,8 miliona osób w wieku 60 i więcej lat, które były w sytuacji zagrożenia ubóstwem lub pogłębionej deprywacji. Stanowiło to 22,5% osób w tej grupie wiekowej.

Koniecznym warunkiem prowadzenia gospodarstwa domowego i życia rodzinnego jest bezpieczne mieszkanie, spełniające podstawowe standardy budowlane, związane z wyposażeniem, brakiem wilgoci, odpowiednim ogrzewaniem i inne. Wydatki związane z mieszkaniem obejmują nie tylko zapłatę wynajmującemu (czynsz) i ewentualnie spłaty kredytu hipotecznego, ale również konieczne do współczesnego życia media (np. prąd, ciepła i zimna woda) i inne wydatki ściśle wiążące się z mieszkaniem i zapewnieniem mu odpowiedniego standardu (np. remonty, dobra trwałego użytku). Warunkujące rozwój rodziny bezpieczne mieszkanie i jego utrzymanie jest więc drogie, w szczególności dla tych gospodarstw domowych, których dochody są z różnych powodów niskie. Problemy w tym zakresie dobrze podsumowuje pojęcie wykluczenia mieszkaniowego. Jest to zjawisko obejmujące sytuację zarówno niestabilnego i niezabezpieczonego mieszkania, jak i sytuację nieadakwatnego zamieszkiwania. Wykluczenie w tej sytuacji nie obejmuje tylko fizycznych problemów z mieszkaniem (dachem nad głową), ale także problemy z nawiązywaniem relacji społecznych czy uregulowaniami administracyjnymi i prawnymi. Sytuacja wykluczenia mieszkaniowego jest jednocześnie bezpośrednim zagrożeniem doświadczania bezdomności. Według Europejskiej Typologii Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego (ETHOS)[7], przyjętej i promowanej przez Komisję Europejską, wykluczenie mieszkaniowe obejmuje wiele różnorodnych grup obywateli m.in. ludzi zagrożonych eksmisją, doświadczających przemocy, zamieszkujących substandardowe lub przeludnione mieszkania.

W roku 2002 Narodowy Spis Powszechny (NSP 2002) pokazał, że aż 35,5% ludności Polski mieszka w złych lub bardzo złych warunkach mieszkaniowych. Polska w roku 2002 miała jeden z ostatnich, spośród krajów Unii Europejskiej, wskaźnik liczby mieszkań na 1.000 mieszkańców (327). Według NSP z 2002 r. 3,2 mln gospodarstw domowych nie posiadało samodzielnego mieszkania, a 6,5 mln osób mieszkało w substandardowych warunkach (bez kanalizacji, wodociągu, stare i w złym stanie technicznym budynki, zbyt mały metraż na osobę). W warunkach przeludnienia (według standardów europejskich – więcej niż 2 osoby na pokój) mieszkało 11,9 mln Polaków[8]. Statystyki mieszkaniowe publikowane każdego roku przez GUS oraz raporty z badań wielu instytucji i organizacji ujawniają, że od 2002 r. niewiele zmieniło się w tym zakresie.

Bezdomność jest jedną z najbardziej skrajnych form wykluczenia społecznego. Istniejące szacunki wahają się w granicach 30-70 tysięcy osób[9]. Polska dysponuje również danymi pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 r. Na jego podstawie podczas spisu stwierdzono około 24 tys. osób mających status osoby bezdomnej. Wśród nich, osób przebywających w miejscach niemieszkalnych było ok. 9,6 tys. Pozostałe osoby przebywały w schroniskach, noclegowniach i domach pomocy dla samotnych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi.[10]

Osoby bezdomne, do których dotarli rachmistrzowie spisowi wymieniały jako bezpośrednią przyczynę bezdomności (gdy była tylko jedna): wypędzenie z mieszkania przez rodzinę lub współlokatorów (prawie 30%), wymeldowanie decyzją administracyjną (około 20%),

[7] FEANTSA http://www.feantsa.org/spip.php?article120&lang=en 27.05.2013
[8] Mieszkania 2002, red. T. Toczyński, Warszawa 2003, s 25-47.
[9] Więcej w: P.Olech, Charakterystyka sytuacji Polski w kontekście badania problematyki bezdomności, MPHASIS Wzajemny postęp w likwidowaniu bezdomności poprzez ulepszanie systemów monitorowania zjawiska, 2008; http://www.trp.dundee.ac.uk/research/mphasis/papers/NPPPolandFinal(Polish).pdf
[10] Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Raport z wyników, GUS, 2012.

pozostawienie mieszkania rodzinie z własnej inicjatywy (17%), eksmisja (prawie 14%) i bezrobocie (10%)[11].

Badacze bezdomności wskazują na kilka głównych rodzajów przyczyn: indywidualne (m.in. uzależnienia, niepełnosprawność, zaburzenia psychiczne), społeczne (m.in. konflikty rodzinne, przemoc domowa, problemy w relacjach), instytucjonalne (opuszczanie instytucji), strukturalne (ubóstwo, bezrobocie, problemy mieszkaniowe).

Obowiązująca od 1 maja 2004 roku ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.) określa zasady wsparcia osób i rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, jakiej nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. W każdej gminie mogą one zwrócić się do ośrodka pomocy społecznej z prośbą o wsparcie w formie świadczeń z pomocy społecznej. Osoby te nie radząc sobie samodzielnie ze swoimi problemami życiowymi, a więc osoby z obszaru wysokiego ryzyka socjalnego, tj. szczególnie zagrożone skutkami niedostatku, między innymi z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej, (zgodnie z art. 7 ww. ustawy) mają prawo do pomocy społecznej przyznawanej na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej, gdy tylko spełniają kryteria tej ustawy. Kryteria dochodowe uprawniające do świadczeń mają zastosowanie do każdej grupy odbiorców, bez względu na to czy są one w stanie samodzielnie zaspokoić swoje potrzeby, w szczególności te wynikające z wieku lub niepełnosprawności. Kryterium dochodowe różnicuje liczebność gospodarstwa domowego. Najwyższe jest kryterium osoby samotnie gospodarującej – 542 zł, drugie kryterium dochodowe określone zostało dla osoby w rodzinie – 456 zł (jest ono brane pod uwagę wówczas, gdy świadczeniobiorcą jest osoba przebywająca w rodzinie), trzecie kryterium jest stosowane w sytuacji, w której adresatem świadczenia jest cała rodzina – ustala się go, przemnażając kwotę kryterium dochodowego na osobę w rodzinie przez liczbę jej członków. Kryteria te ustalone zostały na poziomie nieco wyższym niż minimum egzystencji[12].

Z danych zbieranych corocznie przez Departament Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach sprawozdania MPiPS-03 wynika, że ze świadczeń pomocy społecznej, niezależnie od ich rodzaju, liczby i źródła finansowania korzysta corocznie ponad 2 mln osób.

W 2012 roku pomocą społeczną objęto w 2012 r. 8,4% mieszkańców Polski. Ze świadczeń pomocy społecznej, niezależnie od ich rodzaju, liczby i źródła finansowania w 2012 r. skorzystało 1.926.328 osób (w 2011 r. 2.017.362 osoby). Osoby te pochodziły z 1.218.692 rodzin (w 2011 r. z 1.278.656 rodzin), natomiast liczba wszystkich osób w tych rodzinach wyniosła 3.250.112. W porównaniu z rokiem poprzednim zarówno liczba

[11] Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Raport z wyników, GUS, 2012.

[12] minimum egzystencji, zwane także minimum biologicznym, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb konsumpcyjnych, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia i rozwoju psychofizycznego człowieka. Zaspakajanie potrzeb na tym poziomie i zakresie rzeczowym umożliwia jedynie przeżycie. Oznacza to, że kategoria ta może być uznana za dolną granicę obszaru ubóstwa.

świadczeniobiorców, jak i liczba rodzin spadła o 5%. Ponadto 210.347 rodzin skorzystało z pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej.

Tablica 1. Liczba osób korzystająca z pomocy społecznej w zestawieniu z granicami ubóstwa.

L.P.	Wyszczególnienie	Rok			
		2009	2010	2011	2012
1.	Liczba mieszkańców kraju	38 100 651	38 167 329	38 501 000	38 538 447
2.	Liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców	3 737 808	3 681 464	3 456 574	3 250 112
3.	% osób w rodzinach świadczeniobiorców	9,8	9,6	9,0	8,4
4.	% osób poniżej minimum egzystencji	5,7	5,7	6,7	6,7
5.	% osób poniżej minimum socjalnego[13]	41,7	41,3	-	-
6.	% osób, które decyzją otrzymały świadczenia	5,5	5,5	5,2	5,0

Należy zwrócić uwagę na fakt, że pomocą objęte są nie tylko osoby, którym decyzją przyznano świadczenie, ale również wszystkie pozostałe osoby w tych rodzinach. Odsetek liczby wszystkich osób w rodzinach, które zostały objęte pomocą społeczną w latach 2009-2012 był wyższy od granicy ubóstwa skrajnego początkowo o około 4%, w 2012 r. o 1,7%.

Tablica 2. Rzeczywista liczba osób i rodzin otrzymujących świadczenia pomocy społecznej w latach 2009 – 2012.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia				Liczba rodzin objętych pomocą społeczną			
	Dynamika w % (rok poprzedni=100)				Dynamika w % (rok poprzedni=100)			
	2009	**2010**	**2011**	**2012**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Świadczenia przyznane w ramach **zadań zleconych i zadań własnych**	2 082 801 **99**	2 085 495 **100**	2 017 362 **97**	1 926 328 **95**	1 310 442 **100**	1 327 992 **101**	1 278 656 **96**	1 218 692 **95**
Świadczenia przyznane w ramach **zadań zleconych**	202 112 **101**	15 787 **8** 1)	13 043 **83**	14 326 **110**	197 254 **101**	13 858 **7** 1)	12 119 **87**	13 494 **111**
Świadczenia przyznane w ramach **zadań własnych**	2 007 520 **99**	2 077 328 **103**	2 010 762 **97**	1 918 549 **95**	1 244 672 **100**	1 322 230 **106**	1 273 273 **96**	1 212 494 **95**

1) Spadek spowodowany przeniesieniem zasiłku stałego z zadań zleconych do własnych. Źródłem finansowania zasiłku stałego jest budżet państwa.

Zmienia się struktura rodziny objętej pomocą społeczną. Jest to także konsekwencja przemian demograficznych w Polsce. Przeciętna rodzina objęta pomocą społeczną liczy 2,6 osoby. Wśród rodzin z dziećmi najczęściej występuje rodzina składająca się z 4,1 osób. Natomiast rodziny emerytów i rencistów składają się zazwyczaj z 2 osób.

[13]Minimum socjalne oznacza zaspokajanie potrzeb konsumpcyjnych na relatywnie niskim poziomie, ale uwzględniającym zalecenia nauki (np. w zakresie wyżywienia), odpowiadającym powszechnie przyjmowanym normom obyczajowym i kulturowym (rekreacja, uczestnictwo w kulturze) oraz obowiązującym normom prawnym (m.in. w zakresie oświaty, ochrony zdrowia). Minimum socjalne jest kategorią wyznaczającą próg, poniżej którego istnieje obszar niedostatku czy ubóstwa: stanowi górną granicę tego obszaru.

Spośród rodzin objętych pomocą społeczną najczęściej występującym typem rodziny jest rodzina z dziećmi. W ostatnich latach coraz liczniejszą grupę korzystających z pomocy społecznej stanowią osoby samotnie gospodarujące. Od ostatniej weryfikacji kryteriów dochodowych w 2009 r. udział osób samotnie gospodarujących w ogólnej liczbie rodzin wzrósł o blisko 5%, natomiast w porównaniu do roku poprzedniego przyrost wyniósł prawie 1%.

Wśród rodzin z dziećmi od roku 2008 najczęściej występującą w pomocy społecznej jest rodzina z jednym dzieckiem. Stanowią one 14% wszystkich rodzin i ponad 35% rodzin z dziećmi. Udział ten wzrastał w kolejnych latach z poziomu 30% w 2004 r.

Wykres 1. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2002-2012

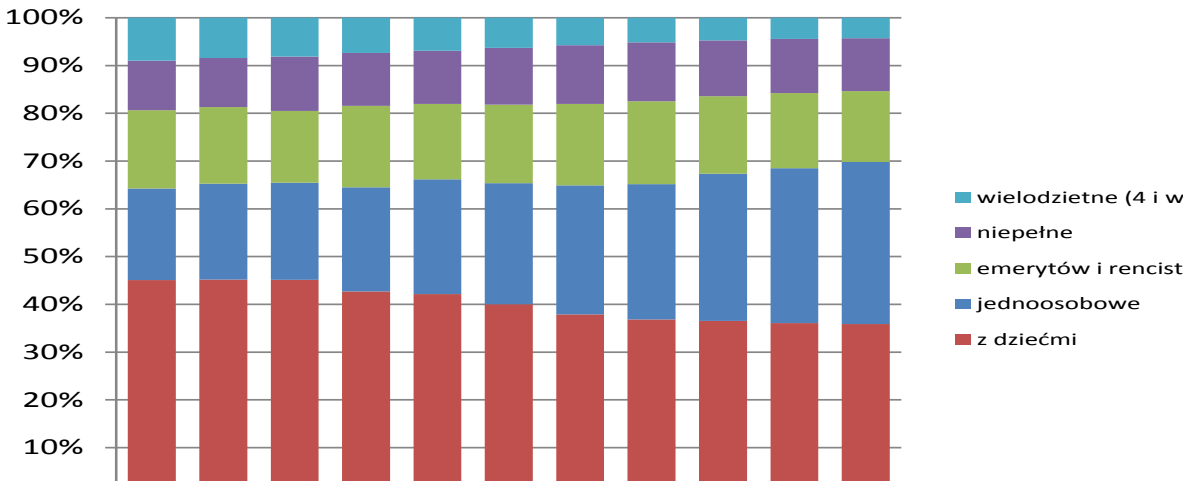

Drugą liczną grupę stanowią rodziny z dwójką dzieci, których udział w liczbie rodzin z dziećmi z poziomu 31% wzrósł do blisko 35% w tym samym okresie. Odwrotną – spadkową tendencją – charakteryzuje się udział rodzin z liczbą dzieci 3 i więcej. Udział rodzin z trójką dzieci i więcej spadł z 38% do 30%, (szczegółowe udziały w zależności od liczby dzieci zmieniały się odpowiednio: z trójką dzieci z 20% do 18%, z czwórką dzieci – z 10 do7%, z piątką dzieci – z 4 do 3%, z szóstką i więcej dzieci – z 2 do 1%).

Wykres 2. Rodziny z dziećmi w podziale ze względu na liczbę dzieci w latach 2008-2012

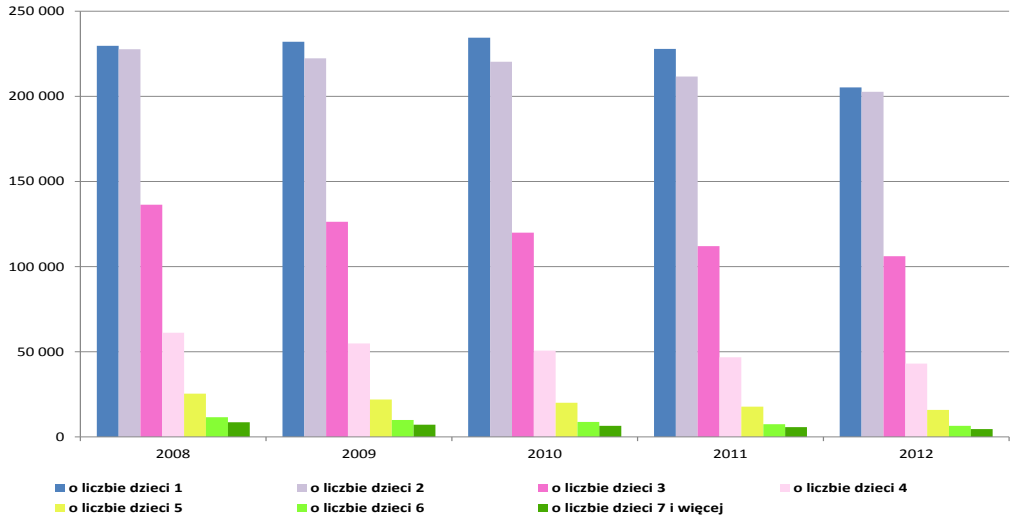

W 2012 r., podobnie jak w latach ubiegłych, 44% rodzin będących świadczeniobiorcami pomocy społecznej zamieszkuje tereny wiejskie. Największy udział rodzin mieszkających na wsi w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2012 r. miał miejsce w województwach podkarpackim – 65%, lubelskim – 59%, świętokrzyskim – 57%, najmniejszy udział w województwach łódzkim – 35%, dolnośląskim – 34% i śląskim – 19%.
Z ogólnej liczby 949.905 rodzin, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej, 38% rodzin było mieszkańcami wsi.

Wykres 3. Udział rodzin z terenów wiejskich w ogólnej liczbie rodzin objętych pomocą w 2012 r.

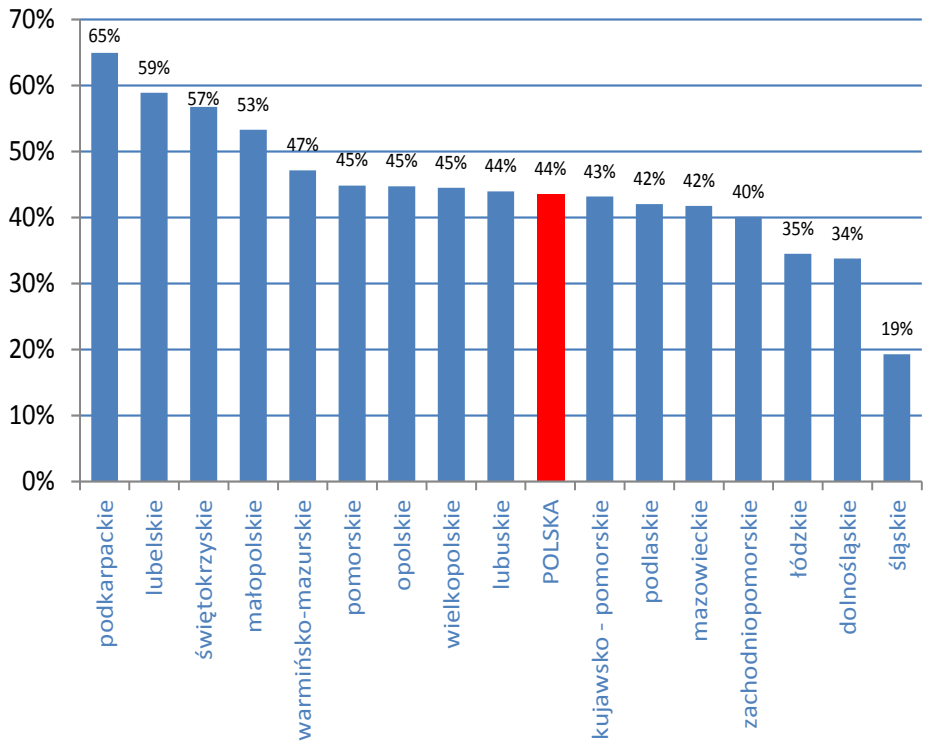

Najczęściej występującymi powodami ubiegania się o pomoc są, podobnie jak w latach ubiegłych:

ubóstwo – z tego powodu 708.005 rodzin ubiegało się o pomoc w 2012 r., rodziny te stanowiły 48% wszystkich rodzin;

bezrobocie – 621.022 rodziny, to jest 43% wszystkich rodzin;

długotrwała lub ciężka choroba – 409.540 rodzin, to jest 28 % wszystkich rodzin;

niepełnosprawność – 397.588 rodzin, to jest 28%.

W latach 2008-2012 wzrósł udział osób ubiegających się o pomoc z powodu ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności, potrzeby ochrony macierzyństwa. Natomiast udział ten obniżył się w przypadku powodu bezradności

w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Udział osób ubiegających się o pomoc z powodu alkoholizmu i bezdomności oraz z innych powodów, niewykazanych na wykresie poniżej, nie uległ szczególnej zmianie.

Wykres 4. Powody przyznania pomocy w latach 2008-2012

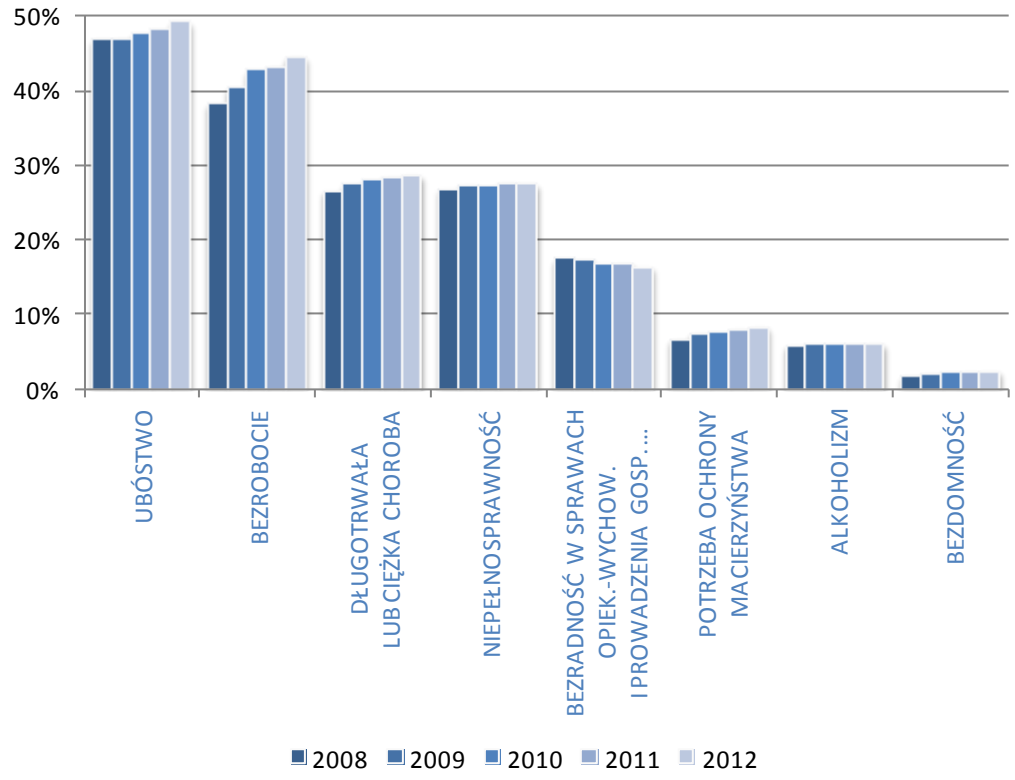

Pomoc w ramach PEAD

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej mogły korzystać także ze wsparcia w ramach programu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej" (PEAD). Program ten jest realizowany przez Agencję Rynku Rolnego we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W bezpośredniej realizacji mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej" mogą uczestniczyć uprawnione organizacje charytatywne, spośród organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego wskazane w obwieszczeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie wykazu organizacji charytatywnych uprawnionych do uczestniczenia w programie dostarczania żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej[14]i są to: Federacja Polskich Banków Żywności z siedzibą w Warszawie, Caritas Polska z siedzibą w Warszawie, Polski Komitet Pomocy Społecznej z siedzibą w Warszawie, Polski Czerwony Krzyż z siedzibą w Warszawie.

[14] Dziennik Urzędowy Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej Nr 1 (2004)

W 2012 roku budżet programu wynosił 75.295.815, 34 euro, z czego kwota ponad 16 mln euro dotyczyła wartości produktów pochodzących z zapasów interwencyjnych. W/w organizacje charytatywne przekazywały gotowe artykuły spożywcze bezpośrednio osobom najuboższym bądź za pośrednictwem innych lokalnych organizacji.

Artykuły spożywcze dostępne w ramach Programu dostarczane były do 141 magazynów wyznaczonych przez organizacje charytatywne na terenie wszystkich 16 województw.

Kryterium dochodowe do korzystania z programu ustalone zostało na poziomie 150 % kryterium dochodowego ustalonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej tj. 813 zł – dla osoby samotnej, 684 zł – dla jednego członka rodziny. Dodatkowo organizacje kierują się także innymi przesłankami wymienionymi w art. 7 w/w ustawy. W szczególnie uzasadnionych sytuacjach organizacja może udzielić pomocy osobom/rodzinom, które przekraczają ustalone w zasadach kryteria.

Federacja Polskich Banków Żywności za pośrednictwem ponad 2,7 tys. lokalnych organizacji charytatywnych/pożytku publicznego przekazała żywność do ponad 1,1 mln osób najuboższych, Caritas Polska za pośrednictwem około 4,3 tys. w/w jednostek przekazała żywność do około 1,3 mln osób najuboższych, PKPS za pośrednictwem około 370 lokalnych organizacji charytatywnych/pożytku publicznego przekazał żywność do około 400 tys. osób najuboższych, PCK za pośrednictwem około 100 lokalnych organizacji charytatywnych/ pożytku publicznego, przekazał żywność do około 100 tys. osób najuboższych. Ogółem z pomocy w ramach tego programu skorzystało więc około 2,9 mln osób. Program ten cieszy się ogromnym zainteresowaniem, a sposób jego realizacji jest już sprawdzony.

Dlatego też planuje się, aby nowy Program Operacyjny „Pomoc żywnościowa" wykorzystał dotychczasowe sprawdzone już rozwiązania w zakresie dystrybucji żywności dla osób najbardziej potrzebujących oraz kryteriów przyznawania pomocy. Za przyjęciem takiego rozwiązania przemawia również przedstawiona powyżej diagnoza w szczególności w zakresie wsparcia z pomocy społecznej, zarówno w części dotyczącej liczby świadczeniobiorców, struktury rodzin korzystających z pomocy społecznej, jak i powodów przyznawania tej pomocy. Program PEAD więc był dodatkowym wsparciem dla osób korzystających z pomocy społecznej.

Z uwagi na podwyższone kryteria dochodowe do korzystania z pomocy w ramach tego programu był także ogromnym wsparciem dla osób, których dochód uniemożliwiał stałe wsparcie z systemu pomocy społecznej, chociaż pozostawał na bardzo niskim poziomie.
Także pomoc udzielana w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w tym z powodów losowych lub klęsk żywiołowych dawała szansę na szybką interwencję i pomoc osobom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji życiowej.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń (Program PEAD) ten rodzaj wsparcia (pomoc żywnościowa) może być skutecznie realizowany przez organizacje partnerskie i będzie komplementarny do wsparcia realizowanego w ramach programów krajowych finansowanych z budżetu państwa i budżetów samorządów lokalnych.

2.1.2. Wskazanie rodzaju lub rodzajów deprywacji materialnej, które mają być objęte programem operacyjnym

Najbardziej kompleksowe wsparcie osobom w ciężkiej sytuacji życiowej udzielane jest w ramach systemu pomocy społecznej. Chociaż pomoc społeczna w Polsce jest generalnie

dobrze adresowana i trafia do osób potrzebujących to jednak nie jest w stanie zaspokoić ich wszystkich niezbędnych potrzeb, także żywieniowych.

Program Operacyjny będzie wspierał osoby i rodziny podlegające deprywacji materialnej i polegać będzie na pomocy żywnościowej, która zaspokoi ich podstawowe potrzeby w tym zakresie. Jest to najbardziej wymierne wsparcie osób potrzebujących, bowiem są to artykuły pierwszej potrzeby w każdym gospodarstwie domowym. Dzięki takiej pomocy zaoszczędzone środki budżetów własnych osoby i rodziny będą mogły przeznaczyć na inne potrzeby.

Towarzyszące jej: edukacja nt. właściwego odżywiania, nauka gotowania, prowadzenia domu, zarządzania budżetem, czy wreszcie wspólny posiłek to pierwszy krok ku wyciągnięciu osób najbardziej potrzebujących z marginesu społeczeństwa i skierowaniu ich na drogę reintegracji społecznej[15].

2.2. Deprywacja materialna będąca przedmiotem pomocy

W 2011 r. spośród 13,2 mln gospodarstw domowych, brak możliwości finansowych zaspokojenia posiłku składającego się z mięsa, ryb deklarowało ok. 2,1 mln tj. 15,7% gospodarstw domowych, z czego 1,5 mln doświadczało pogłębionej deprywacji materialnej, 0,8 mln ubóstwa relatywnego, a 0,4 mln niskiej intensywności pracy.

Gospodarstwa deklarujące brak możliwości zaspokojenia ze względów finansowych spożywania mięsa, ryb (lub wegetariańskiego odpowiednika) co drugi dzień, zamieszkiwało łącznie ok. 5,3 mln osób (14,1 % populacji ogółem), w tym ok. 1,7 mln dzieci[16].

Pomoc żywnościowa jest jedną z najważniejszych i podstawowych form wsparcia obok pracy socjalnej dla osób najuboższych i wykluczonych społecznie, w tym w szczególności dotkniętych głęboką deprywacją materialną. Zakłada się, że pomocą objęte będą osoby i rodziny, które oprócz niskich dochodów spełniają dodatkowe przesłanki, takie jak bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych. Pomoc będzie mogła być także udzielana doraźnie osobom znajdującym w trudnej sytuacji z powodu zdarzeń losowych albo klęski żywiołowej. Zakłada się, że pomocą w ramachy Programu Operacyjnego „Pomoc żywnościowa" zostanie objętych ponad 2,5 mln osób.

2.3.1 Opis

Zgodnie z projektem rozporządzenia FEAD operacje finansowane z Funduszu są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i krajowego. W ramach Funduszu można w szczególności wspierać wyłącznie dystrybucję żywności lub innych produktów zgodnych z przepisami Unii w dziedzinie bezpieczeństwa produktów konsumpcyjnych.

Państwa członkowskie i beneficjenci wybierają produkty żywnościowe i inne produkty na podstawie obiektywnych kryteriów. Kryteria wyboru produktów żywnościowych oraz,

[15] *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji*

[16] Główny Urząd Statystyczny, *Dochody i warunki życia ludności, Na podstawie badania EU-SILC 2011*, Warszawa 2012.

w stosownych przypadkach, innych produktów uwzględniają również aspekty klimatyczne i ekologiczne, w szczególności w celu ograniczenia marnotrawienia żywności.

Interwencje z Programu Operacyjnego „Pomoc żywnościowa" w zakresie deprywacji materialnej będą dotyczyć ograniczania niedoborów żywności i będą uzupełnione o działania towarzyszące o charakterze włączenia społecznego.

Środki finansowe w ramach Programu Operacyjnego będą przeznaczane na:

- zakup i dostawę artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich w celu przekazania osobom najbardziej potrzebującym - odbiorcom końcowym,
- dotacje dla organizacji partnerskich z tytułu poniesionych kosztów administracyjnych oraz kosztów transportu i magazynowania poniesionych w związku z dystrybucją wśród osób najbardziej potrzebujących artykułów spożywczych otrzymanych w ramach Programu Operacyjnego,
- dotacje dla organizacji partnerskich z tytułu poniesionych kosztów działań na rzecz włączenia społecznego podejmowanych i zadeklarowanych przez organizacje partnerskie, o których mowa w pkt 3.3.

Zgodnie z projektem rozporządzenia FEAD instytucja zarządzająca uwzględnia zasady równości kobiet i mężczyzn, zasadę uwzględnienia problematyki płci na kolejnych etapach przygotowania, programowania, zarządzania i wdrażania PO, w odniesieniu do monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji Funduszu, jak również kampanii informacyjnych i podnoszących świadomość oraz wymiany dobrych praktyk. Dostęp do Funduszu będzie bez jakiejkolwiek dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, zasadę bezpieczeństwa produktów konsumpcyjnych , zasadę uwzględnienia aspektów klimatycznych i ekologicznych, w szczególności w celu ograniczenia marnotrawienia żywności, przy wyborze produktów, zasadę respektowania godności osób najbardziej potrzebujących oraz zasadę partnerstwa [art. 5 rozp. FEAD].

Realizacja wskazanych zasad na etapie przygotowania Programu Operacyjnego została zapewniona m.in. poprzez włączenie w prace przygotowawcze oraz w proces konsultacji społecznych Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania.

Szczególna uwaga zostanie zwrócona na grupy najsłabsze, w tym osoby starsze i niepełnosprawne, co będzie miało odzwierciedlenie w kryteriach dostępu poprzez zastosowanie art. 7 ustawy o pomocy społecznej do kwalifikacji pomocy w ramach działań wynikających z Programu Operacyjnego.
Dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy będą zbierane między innymi w podziale na płeć.

Sposoby rzeczywistej realizacji powyższych zasad w praktyce będą sprawdzane w procesie monitoringu, ewaluacji oraz kontroli.

2.3.1.1. Wolumen pomocy żywnościowej z uwzględnieniem tzw. koszyka na osobę

Instytucja zarządzająca określi wytyczne dotyczące dystrybucji artykułów spożywczych wśród odbiorców końcowych, w tym limity ilościowe z uwzględnieniem tzw. koszyka na osobę.

Proponowany koszyk artykułów spożywczych dotyczył będzie pomocy w formie produktów żywnościowych i gwarantował równy dostęp do pomocy żywnościowej dla wszystkich potrzebujących.

Wytyczne będą określane z uwzględnieniem, w szczególności wysokości środków finansowych przeznaczonych na zakup żywności w ramach programu operacyjnego, rodzajów wybranych artykułów, liczby osób najbardziej potrzebujących, potrzebę równomiernego rozdysponowania produktów wśród ww. osób oraz zapewniania im produktów z różnych grup towarowych (produkty zbożowe, mleczne, owocowo-warzywne, mięsne, cukier, tłuszcze pochodzenia roślinnego).

2.3.1.2. Mechanizm dostarczania pomocy żywnościowej

Instytucja zarządzająca będzie sporządzać wytyczne dotyczące realizacji programu operacyjnego w danym okresie rozliczeniowym.

W realizacji Programu w Polsce uczestniczyć będą uprawnione organizacje partnerskie o zasięgu ponadregionalnym lub ogólnopolskim spełniające kryteria, o których mowa w pkt 3.3., z którymi instytucja pośrednicząca będzie zawierać umowy na dostarczanie i dystrybucję gotowych artykułów spożywczych.

Wybór artykułów spożywczych planowanych do dostarczenia w ramach programu operacyjnego będzie dokonywany przez instytucję zarządzającą w porozumieniu z instytucją pośredniczącą oraz organizacjami partnerskimi.

Wybór asortymentów artykułów spożywczych będzie dokonywany ze szczególnym uwzględnieniem wymogów żywieniowych oraz konieczności zapewnienia osobom najuboższym artykułów spożywczych pochodzących z różnych grup towarowych (zbilansowanej diety).

Główne czynniki, które będą brane pod uwagę przy wyborze produktów to:

- wartość odżywcza,
- możliwość przechowywania i dystrybucji,
- dostępność na rynku,
- niewielka liczba składników (unikanie produktów zawierających składniki z różnych grup towarowych).

Przy wyborze produktów żywnościowych wykorzystane zostanie także doświadczenie organizacji pozarządowych realizujących Program PEAD.

Organizacje partnerskie o zasięgu ponadregionalnym lub ogólnopolskim wskażą magazyny, do których realizowane będą operacje dostawy artykułów spożywczych zgodnie z umowami zawartymi między instytucją pośredniczącą a wyłonionymi w drodze przetargu przedsiębiorcami na dostarczanie artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich. Magazyny muszą być dostosowane do przechowywania produktów, które będą do nich przewożone, co zapobiegać będzie marnotrawieniu żywności.

Przedsiębiorcy wybrani przez instytucję pośrednicząca, w drodze przetargu, będą realizować dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich.

Instytucja pośrednicząca będzie rozliczać umowy zawarte z przedsiębiorcami i dokonywać płatności za dostarczane artykuły spożywcze oraz prowadzić działania kontrolne w zakresie

dostaw artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich realizowanych przez przedsiębiorców.

Instytucja pośrednicząca może, za zgodą instytucji zarządzającej i w oparciu o stosowne wytyczne organizacji zarządzającej, powierzyć realizację czynności technicznych, związanych z przeprowadzaniem badań jakościowych artykułów spożywczych dostarczanych do organizacji partnerskich, innym podmiotom na podstawie umowy.

Organizacje partnerskie o zasięgu ponadregionalnym i ogólnopolskim, na mocy umowy z instytucją pośredniczącą będą dystrybuować otrzymywane artykuły wśród osób najbardziej potrzebujących za pośrednictwem:

- swoich placówek regionalnych,
  lub
- innych organizacji niedziałających w celu osiągnięcia zysku, których jednym z zadań statutowych jest wspieranie i niesienie pomocy określonej grupie osób najbardziej potrzebujących, będących w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej w stosunku do społeczeństwa.

Artykuły spożywcze będą przekazywane osobom najbardziej potrzebującym jako bezpłatna pomoc żywnościowa, w formie gotowych posiłków lub produktów żywnościowych.

Dodatkowo organizacje partnerskie zobowiązane będą do prowadzenia działań towarzyszących.

Ośrodki pomocy społecznej realizujące zadania pomocy społecznej w gminach powinny w ramach współpracy z organizacjami partnerskimi przekazywać organizacjom listy osób spełniających kryteria do udzielania pomocy w ramach Programu, a także rozpowszechniać informacje wśród osób potrzebujących o realizacji takiego Programu i wskazywać najbliższe miejsca/punkty wydawania żywności.

Organizacje partnerskie o zasięgu ponadregionalnym i ogólnopolskim będą pełniły funkcję centrali dla organizacji, z którymi podpiszą umowy partnerskie oraz sprawować będą nadzór nad ich działaniem w zakresie wdrażania obowiązujących zasad realizacji programu operacyjnego. Podstawową zasadą będzie pomoc osobom najbardziej potrzebującym poprzez przekazywanie im pomocy żywnościowej w formie gotowych posiłków lub produktów żywnościowych i wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez działania towarzyszące. Artykuły spożywcze będą udostępniane organizacjom partnerskim bezpłatnie. Struktura organizacji partnerskich w zależności od potrzeb, może być kilkupoziomowa. Placówki regionalne organizacji partnerskich, do których przedsiębiorcy dostarczają gotowe artykuły spożywcze rozdysponowują żywność bezpośrednio wśród osób najuboższych lub do organizacji niższego szczebla dystrybucji (na podstawie zawartych umów). Organizacje, które otrzymują artykuły spożywcze od organizacji, z którymi podpisały umowy, rozdysponowują żywność bezpośrednio wśród osób najuboższych lub do innej organizacji, z którą podpisały stosowne umowy.

Za przekazywanie artykułów spożywczych osobom najbardziej potrzebujących i prowadzenia działań towarzyszących, niezależnie od szczebla dystrybucji, odpowiedzialność ponosić będą organizacje partnerskie o zasięgu ponadregionalnym i ogólnopolskim wyłonione zgodnie z pkt. 3.3, z którymi instytucja pośredniczącą zawierać będzie umowy na dostarczanie i dystrybucję gotowych artykułów spożywczych.

2.3.1.3. Działania towarzyszące

Zgodnie z art. 4 ust. 2 projektu rozporządzenia FEAD w ramach Funduszu można wspierać działania towarzyszące, które uzupełniają dostarczanie żywności i innych produktów oraz przyczyniają się do włączenia społecznego osób najbardziej potrzebujących. Dlatego też działania towarzyszące dotyczyć będą w szczególności działań informacyjnych, edukacyjnych, aktywizujących odbiorców końcowych do włączania społecznego i pomagających im funkcjonować samodzielnie i aktywnie w społeczności lokalnej, prowadzić samodzielnie gospodarstwo domowe.

Organizacje partnerskie o zasięgu ponadregionalnym i ogólnopolskim zaproponują działania towarzyszące w ofertach składanych w ramach konkursu. Będą one mogły realizować samodzielnie albo koordynować działania prowadzone na rzecz osób najbardziej potrzebujących przez ich organizacje partnerskie na poszczególnych szczeblach dystrybucji, jak również przygotowywać i wspierać te organizacje w ich realizacji.

Różnorodność ofert organizacji partnerskich pozwoli na realizację działań innowacyjnych i skutecznie włączających odbiorców pomocy.

Środki towarzyszące powinny gwarantować większą trwałość wyników Programu Operacyjnego.

W oparciu o wytyczne (pkt 2.3.1.2) otrzymane z instytucji zarządzającej, instytucja pośrednicząca będzie zawierać umowy z organizacjami partnerskimi, o zasięgu ogólnopolskim, w których będzie określony m.in.: katalog kwalifikowanych kosztów działań towarzyszących o charakterze włączenia społecznego realizowanych przez organizacje w trakcie dystrybucji artykułów spożywczych wśród osób najbardziej potrzebujących.

Instytucja pośrednicząca będzie:

- rozliczać umowy zawarte z organizacjami partnerskimi i dokonywać na rzecz organizacji partnerskich wypłat dotacji z tytułu kosztów poniesionych przez organizacje partnerskie w związku z prowadzeniem działań o charakterze włączenia społecznego,
- przeprowadzać kontrole działań towarzyszących prowadzonych przez organizacje partnerskie, lub prowadzonych na zlecenie organizacji partnerskich przez organizacje z nimi współpracujące.

Działania towarzyszące mogą obejmować przykładowo:

- warsztaty kulinarne dla różnych grup pokoleniowych z udziałem ekspertów kulinarnych, kuchmistrzów, dietetyków, w tym z wykorzystaniem produktów z Programu,
- warsztaty dietetyczne adresowane do różnych grup wiekowych, w szczególności do dzieci i młodzieży w zakresie zasad i norm prawidłowego żywienia/odżywiania, mające na celu podejmowanie korzystnych dla zdrowia fizycznego i psychicznego decyzji w tym zakresie, w tym przeciwdziałanie otyłości i chorobom cywilizacyjnym
- realizację programów edukacyjnych mających na celu zapoznanie z zasadami zdrowego odżywiania i przeciwdziałania marnowaniu żywności,
- warsztaty edukacji ekonomicznej dla beneficjentów programu, w pierwszej kolejności dla rodzin dysfunkcyjnych w związku z ubóstwem i niezaradnością (nauka tworzenia, realizacji i kontroli realizacji budżetu domowego, ekonomicznego prowadzenia gospodarstwa domowego, z uwzględnieniem wszystkich finansowych i rzeczowych dochodów rodziny, w tym darów żywnościowych),

- pomoc wolontariuszy w pracach porządkowych dotyczących utrzymania porządku i czystości mieszkania (w szczególności osobom samotnym w podeszłym wieku, chorym, niepełnosprawnym),
- pomoc w utrzymaniu higieny osobistej, w szczególności osobom bezdomnym, samotnym w podeszłym wieku lub niepełnosprawnym,
- pomoc wolontariuszy w pracach gospodarczych (drobne naprawy hydrauliczne, malarskie, stolarskie, murarskie itp.),
- zajęcia aktywizujące społecznie (np. spotkania integracyjne połączone z podtrzymywaniem tradycji regionalnych, świątecznych),
- pomoc prawna, psychologiczna, pedagogiczna dla rodzin z dziećmi,
- pomoc organizacji w dostarczaniu produktów żywnościowych lub posiłków do miejsca zamieszkania osób, które wymagają wsparcia w takim zakresie.

2.3.2. Opis systemów krajowych, które mają otrzymać wsparcie

Program będzie komplementarny z działaniami w zakresie wsparcia osób najuboższych i znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej w ramach pomocy społecznej, programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania" oraz innymi działaniami i inicjatywami, w tym z programami resortowymi Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Generalnym celem działań pomocy społecznej w Polsce jest zabezpieczenie obywateli przed ryzykiem życia poniżej minimum egzystencji[17]. Zasada ta jest uregulowana przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Obowiązujące w pomocy społecznej kryteria dochodowe, wyższe od minimum egzystencji, są opracowywane na podstawie wyników badań progu interwencji socjalnej, które wykonuje Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Kryteria te podlegają weryfikacji co 3 lata. Ostatnia weryfikacja miała miejsce w 2012 r.

Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są przez ośrodki pomocy społecznej właściwe dla miejsca zamieszkania osoby/rodziny i mogą mieć formę pieniężną lub niepieniężną. Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje:
- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej 542 zł,
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kryterium dochodowego na osobę w rodzinie 456 zł,
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Dodatkowe wsparcie dla rodzin z dziećmi, oraz innych osób najbardziej potrzebujących, stanowi pomoc w formie dożywiania, która realizowana jest w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania"[18] . W ramach Programu pomocą w zakresie dożywiania objęte są: dzieci do 7 roku życia, uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, a także osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji z różnych

[17] Minimum egzystencji szacowane jest przez IPiSS jako granica ubóstwa skrajnego i szacowane jest na podstawie stałego koszyka, który zapewnia zaspokojenie wyłącznie najniezbędniejszych potrzeb.

[18] Ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania" (Dz. U. Nr 267 poz. 2259, z późn. zm.) lub od 2014 roku nowy wieloletni program przyjmowany uchwałą RM.

powodów (np. ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, zdarzenia losowego, sytuacji kryzysowej), w szczególności osoby samotne, w podeszłym wieku, chore lub niepełnosprawne - w oparciu o przyjęte w ustawie kryteria dochodowe - do 150 % kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, czyli dla osoby samotnie gospodarującej – obecnie 813 zł, dla osoby w rodzinie – obecnie 684 zł.
Dodatkowo w uzasadnionych sytuacjach z posiłku w szkołach lub przedszkolach mogą korzystać (bez konieczności przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydawania decyzji administracyjnych) faktycznie głodne dzieci i uczniowie, którzy z różnych powodów, najczęściej od nich niezależnych, nie mają szansy na spożycie żadnego posiłku w szkole, w której przebywają znaczną część dnia.
Środki na zakup posiłków przekazywane są przez ośrodki pomocy społecznej na podstawie sporządzonej przez dyrektora szkoły listy dzieci lub uczniów i liczby spożytych posiłków w przyjętym okresie rozliczeniowym.
Pomoc w zakresie dożywiania może być przyznawana w formie posiłku, ze szczególnym uwzględnieniem posiłku gorącego, zasiłku celowego na zakup posiłku lub zakup żywności, świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. W ramach Programu organizowany jest również dowóz posiłków. Rada gminy może podwyższyć – w drodze uchwały – kryterium dochodowe uprawniające do nieodpłatnych posiłków. Program jest finansowany z budżetu państwa oraz ze środków budżetów gmin.

W okresie styczeń-grudzień 2012 r. na realizację programu wydatkowana została kwota 847.432 tys. zł, w tym na wsi 356.640 tys. zł tj. 42 % ogółu środków. Gminy ze środków własnych przeznaczyły ogółem kwotę 298.369 tys. zł[19].

Jednym z działań na rzecz osób bezdomnych podejmowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej jest realizacja „Programu wspierającego powrót osób bezdomnych do społeczności". Na realizację programu przeznaczone są środki finansowe w wysokości 5 mln zł.

W ramach programu możliwe jest uzyskanie dotacji na:
- wsparcie działań integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej osób bezdomnych w środowisku lokalnym,
- wsparcie działań w obszarze poprawy standardów pobytu i noclegu,
- wsparcie działań prewencyjno-osłonowych.

Od 2011 roku realizowany jest także nowy Cel ogólnokrajowy: „Zmniejszenie skali bezdomności na dworcach kolejowych i autobusowych oraz w ich otoczeniu".

3. REALIZACJA

3.1. Określenie najbardziej potrzebujących

Zgodnie z projektem rozporzadzenia FEAD osoby najbardziej potrzebujące to osoby fizyczne, w tym osoby żyjące samotnie, w rodzinie lub grupy złożone z takich osób, których potrzeba uzyskania pomocy została stwierdzona na podstawie obiektywnych kryteriów przyjętych przez właściwe organy krajowe lub ustalonych przez organizacje partnerskie i zatwierdzonych przez odnośne właściwe organy.

[19] Uchwała nr 124 Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania z realizacji programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" za rok 2012 (M.P. z 2013r. poz. 693)

Zakłada się, że pomocą w ramach Programu objęte zostaną osoby o najniższych dochodach korzystające z pomocy społecznej lub utrzymujące się z niskich dochodów, nieprzekraczających 150% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej[20] lub na osobę w rodzinie[21] określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. Dodatkowym kryterium wyboru, oprócz kryterium ubóstwa, będą także przesłanki art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w szczególności bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych. Kryteria te będą mogły ulegać zmianie w zależności od sytuacji społeczno-gospodarczej. Uzgodnień w tym zakresie dokonywać będzie instytucja zarządzająca wspólnie z instytucją pośredniczącą oraz z organizacjami partnerskimi.

Organizacje uczestniczące w Programie powinny współpracować z ośrodkami pomocy społecznej, w szczególności w zakresie doboru odbiorców i/lub weryfikacji kwalifikowalności podopiecznych. Będą mogły również w określonych sytuacjach samodzielnie kwalifikować osoby potrzebujące do udziału w Programie w oparciu o wyżej wymienione kryteria. Liczba osób kwalifikowanych do pomocy żywnościowej samodzielnie przez organizację partnerską nie może przekroczyć 30% wszystkich osób dożywianych rocznie przez daną organizację, chyba że ośrodek pomocy społecznej odmówi współpracy w zakresie wskazywania osób do wsparcia w ramach programu.

3.2 Wybór operacji

Zakłada się, że realizacja Programu opierać się będzie na dwóch podstawowych operacjach:
1) dostawach żywności
Operacja ta stanowić będzie działanie polegające na dostarczeniu artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich przez przedsiębiorcę wyłonionego w drodze przetargu.
Instytucja zarządzająca na każdy okres rozliczeniowy programu operacyjnego określi m.in:

- łączną wartość środków programu operacyjnego przeznaczonych na realizację dostaw żywności,
- rodzaje artykułów spożywczych, które w danym okresie mają być przedmiotem procedury przetargowej

Instytucja pośrednicząca przeprowadzi postępowanie przetargowe i podpisze umowy z przedsiębiorcami na dostarczanie artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich. Beneficjentem tej operacji będzie instytucja pośrednicząca, na mocy umowy na dofinansowanie zawartej z instytucją zarządzającą.

2) dystrybucji żywności wśród osób najbardziej potrzebujących
Operację stanowić będzie działanie polegające na przekazywaniu przez organizacje partnerskie artykułów spożywczych odbiorcom końcowym i prowadzeniu działań towarzyszących wobec odbiorców końcowych pomocy żywnościowej.
Instytucja zarządzająca na każdy okres rozliczeniowy programu operacyjnego określi m.in.:

- katalog kosztów kwalifikowanych do wypłaty dotacji z tytułu kosztów administracyjnych, magazynowania i transportu,

[20] Kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 542 zł
[21] Kryterium dochodowe na osobę w rodzinie wynosi 456 zł

- katalog kosztów kwalifikowanych do wypłaty dotacji z tytułu kosztów prowadzenia działań o charakterze włączenia społecznego,
- zasady kwalifikowania osób najbardziej potrzebujących do statusu odbiorcy końcowego i kryteria przekazywania pomocy żywnościowej odbiorcom końcowym,
- kryteria, które muszą spełniać organizacje lokalne, którym organizacje partnerskie mogą powierzać dalszą dystrybucję artykułów spożywczych.

Instytucja pośrednicząca będzie zawierać i rozliczać umowy z organizacjami partnerskimi. Beneficjentami tej operacji będą organizacje partnerskie, na mocy umów na dofinansowanie zawartych przez instytucję pośredniczącą z organizacjami partnerskimi.

Zakłada się, że żywność będzie kupowana przez podmiot publiczny (IP) w ramach postępowań w sprawie udzielenia zamówień publicznych i udostępniana bezpłatnie organizacjom partnerskim. Wielkość pomocy udostępniana poszczególnym organizacjom partnerskim uzależniona będzie od wielkości pomocy adresowanej do poszczególnych województw i posiadanej przez te organizacje infrastruktury magazynowej w tych województwach.

Wielkość pomocy kierowana do poszczególnych województw będzie ustalana corocznie na podstawie dostępnych obiektywnych wskaźników, ustalanych dla poszczególnych województw, takich jak:

- wskaźnik relatywnej granicy ubóstwa w województwie ustalany przez GUS,

- średni dochód na 1 mieszkańca województwa ustalany corocznie przez MF

- liczba osób pobierających zasiłki pieniężne z pomocy społecznej w województwach (dane MPIPS-03),

- wskaźnik bezrobocia.

Dla każdego ze wskaźników przyjęte zostaną odpowiednie wagi dla wartości pomocy żywnościowej.

Żywność może być także pozyskana w wyniku użytkowania, przetwarzania lub sprzedaży produktów pochodzących z zapasów interwencyjnych udostępnionych zgodnie z art. 15 rozporządzenia (UE) nr [CMO], pod warunkiem że jest to opcja najkorzystniejsza pod względem ekonomicznym i że jej zastosowanie nie opóźni dostarczenia produktów żywnościowych organizacjom partnerskim.

Pomoc żywnościowa dla osób najbardziej potrzebujących będzie udzielana bezpłatnie.

Operacja wspierana przez Fundusz nie może otrzymywać wsparcia w ramach jakiegokolwiek innego instrumentu Unii.

Instytucja zarządzająca określi i przekaże do instytucji pośredniczącej oraz organizacji partnerskich wytyczne zawierające m.in.: katalog kwalifikowanych kosztów administracyjnych, kosztów przechowywania i kosztów transportu oraz katalogu działań towarzyszących, które mogą być finansowane w ramach programu, a także oraz okres i tryb wnioskowania i rozliczania ww. kosztów (w tym: formy dotacji, zasady stosowania ryczałtu, częstotliwość składania wniosków o płatność, terminy realizacji płatności).

Instytucja pośrednicząca podpisze z wybranymi w drodze konkursu organizacjami partnerskimi umowy na realizację operacji i zapewni środki finansowe na właściwą realizację operacji i finansowanie kosztów kwalifikowanych w formie dotacji. Na podstawie przedstawionych i zaakceptowanych kosztorysów, środki przekazywane będą organizacjom

partnerskim docelowo w zryczałtowanej wysokości, zgodnie z limitami określonymi w art. 24 rozporządzenia.

Instytucja pośrednicząca będzie dokonywała wypłat na rzecz organizacji partnerskich z tytułu zwrotu ponoszonych kosztów realizacji programu, w tym kosztów administracyjnych, przechowywania, transportu oraz działań towarzyszących.

3.3. Wybór organizacji partnerskich

Organizacje partnerskie to podmioty publiczne lub organizacje niekomercyjne, które dostarczają, bezpośrednio lub za pośrednictwem innych organizacji partnerskich, żywność lub inne produkty osobom najbardziej potrzebującym, i których operacje zostały wybrane przez instytucję zarządzającą.

Organizacje partnerskie, które dostarczają bezpośrednio żywność lub inne produkty, podejmują ze swej strony działania uzupełniające pomoc żywnościową, mające na celu włączenie społeczne osób najbardziej potrzebujących, bez względu na to, czy działania te są wspierane w ramach Funduszu.

W bezpośredniej realizacji Programu w Polsce, uczestniczyć będą wyłącznie uprawnione organizacje partnerskie, z którymi będą podpisywane umowy na dostarczanie i dystrybucję artykułów spożywczych.

Wybór organizacji partnerskich nastąpi w drodze konkursu. Zakłada się, że organizacje te muszą mieć zasięg ogólnopolski, posiadać infrastrukturę do przechowywania artykułów spożywczych, w tym łatwo psujących się. Jednocześnie działalność ich nie może dotyczyć tylko dystrybucji żywności, chyba że współpracują z innymi organizacjami, które takie zadania realizują. Przy wyborze organizacji będą brane pod uwagę:

- działania non-profit na rzecz osób najbardziej potrzebujących,
- potencjał organizacyjny i techniczny do realizacji działań w zakresie dystrybucji artykułów spożywczych jak również działań towarzyszących – zasięg ogólnopolski (tj. infrastruktura magazynowa w co najmniej 5 województwach, w tym magazyny i chłodnie),
- zdolności administracyjne do:
  a) realizacji działań w zakresie dystrybucji artykułów spożywczych uzyskanych ze środków Programu Operacyjnego jak również z innych źródeł,
  b) realizacji działań towarzyszących o charakterze włączenia społecznego skierowanych do odbiorców końcowych pomocy żywnościowej,
  c) prowadzenia odrębnych systemów ewidencji księgowej i gospodarki magazynowej dotyczących artykułów spożywczych, które będą dostarczane w ramach programu operacyjnego oraz systemów ewidencji księgowej i gospodarki magazynowej dotyczących artykułów spożywczych otrzymywanych z innych źródeł,
- doświadczenie we współpracy z lokalnymi organizacjami charytatywnymi lub posiadanie sieci organizacji współpracujących przy dystrybucji żywności i prowadzeniu działań towarzyszących
- doświadczenie organizacji w prowadzeniu działań o charakterze włączenia społecznego lub stała współpraca z organizacjami prowadzącymi takie działania.

3.4. Komplementarność z EFS

Państwa członkowskie zapewniają spójność wsparcia z Funduszu z polityką i priorytetami Unii oraz jego komplementarność z innymi instrumentami Unii. FEAD uzupełnia istniejące instrumenty spójności, przede wszystkim Europejski Fundusz Społeczny.

W latach 2014-2020 w Polsce Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy program operacyjny dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego oraz dobrego rządzenia PO WER Wiedza Edukacja Rozwój, a także 16 regionalnych programów operacyjnych.

Szczególne znaczenie dla komplementarności z interwencją FEAD mają: Priorytet 9.4 *Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności* oraz 9.7 *Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych i wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.*

Na poziomie krajowym w PO WER w Priorytecie 9.4 wsparcie przeznaczone na poprawę jakości polityk krajowych, szczególnie w obszarze pomocy i integracji polityk publicznych. Planowane przedsięwzięcia dotyczą zwłaszcza działań w obszarze pomocy i integracji społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych, zatrudnienia, zdrowia, edukacji, ekonomii społecznej, mieszkalnictwa, kurateli sądowej, systemu penitencjarnego i probacyjnego.

Dla zwiększenia jakości polityki publicznej w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa niezbędne jest jej ukierunkowanie na zwiększanie zatrudnienia i samodzielności społecznej i ekonomicznej. Dlatego w PO WER działania skierowane będą na :

1) integrację usług, czyli współpracę wielu instytucji świadczących różnorodne usługi na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;

2) indywidualizację usług, czyli dostosowanie usług do potrzeb poszczególnych osób i grup dotkniętych lub zagrożonych różnorodnymi formami wykluczenia, w tym niejednokrotnie wykluczenia wielokrotnego wynikającego z współistnienia kilku przesłanek;

3) zmiany w systemie świadczeń społecznych oraz nowe rozwiązania w systemie podatkowym, które będą sprzyjały ograniczeniu zjawiska biedy i wykluczenia społecznego.

4) wypracowanie i realizację systemowych mechanizmów, które pozwolą w sposób stały i systematyczny monitorować i oceniać jakość poszczególnych działań i narzędzi, jak również całej polityki na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa;

5) prowadzenie badań o charakterze ogólnospołecznym;

6) podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr instytucji publicznych, podmiotów prywatnych i organizacji obywatelskich działających na rzecz osób ubogich i wykluczonych.

Wsparcie przewidziane jest w ramach czterech wyznaczonych celów i przeznaczone na wsparcie instytucji za wyjątkiem społeczności romskiej oraz osób odbywających karę pozbawienia wolności.

Grupy docelowe to:

- publiczne i niepubliczne instytucje działające na rzecz osób, rodzin, środowisk i społeczności lokalnych dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
- organizacje pozarządowe,

– podmioty odpowiedzialne za kreowanie, realizację i monitorowanie polityk publicznych i polityk regionalnych w zakresie włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa oraz kontrolę i nadzór nad tymi politykami,
– osoby odbywające karę pozbawienia wolności,
– społeczność romska,
– pracodawcy i ich pracownicy.

Natomiast w Priorytecie 9.7 PO WER w ramach interwencji EFS realizowane będą działania w obszarze wyrównywania dostępu do usług publicznych – społecznych. Wypracowane zostaną nowe rozwiązania systemowe i standardy w zakresie usług zdrowotnych oraz usług społecznych, w tym opiekuńczych dla osób niesamodzielnych (w tym osób starszych), uwzględniających aspekty opieki medycznej. Nowe rozwiązania powinny być dodatkowo ukierunkowane na wspieranie deinstytucjonalizacji usług. Podejmowane działania będą skoncentrowane na poszerzaniu i lepszym dopasowaniu oferty usług kierowanych do osób wykluczonych. Ponadto, w celu wzmacniania integracji społecznej i terytorialnej będą wspierane działania powiązane z rewitalizacją, w tym m.in. zapobieganie bezdomności poprzez wspieranie dostępu do mieszkalnictwa chronionego.

Grupy docelowe to:

– podmioty świadczące usługi na rzecz osób zależnych i niesamodzielnych,
– podmioty prowadzące działalność w obszarze pomocy społecznej,
– podmioty lecznicze,
– podmioty systemu opieki zdrowotnej i ich pracownicy,
– podmioty odpowiedzialne za kreowanie, realizację i monitorowanie polityk publicznych i polityk regionalnych w zakresie włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa oraz kontrolę i nadzór nad tymi politykami,
– jednostki samorządu terytorialnego.

W Regionalnych Programach Operacyjnych wsparcie EFS przeznaczone będzie dla osób wykluczonych społecznie na działania w zakresie włączenia społecznego, szczególnie w kierunku zatrudnialności.

Działania Programu Operacyjnego „ Pomoc Żywnościowa” skierowane będą również do osób indywidualnych, ale pozostaną ograniczone do osób najbardziej potrzebujących. Nie przewiduje się w Programie działań zmierzających do zatrudnialności. Wszystkie działania, w tym towarzyszące, mają na celu niwelowanie ubóstwa, przejawiającego się brakiem możliwości zapewnienia sobie pożywienia i posiłku. Z tego względu w ramach działań niniejszego Programu nie będą prowadzone działania w zakresie aktywizacji zawodowej.

3.5. Struktura instytucjonalna

System instytucjonalny służący realizacji PO ma:
- zapewnić prawidłowe i zgodne z prawem wykorzystanie Funduszu [rec. 20],
- uwzględniać doświadczenia płynące z realizacji programu PEAD w perspektywie 2007-2013 [pkt 1.5.3 OSR].

System instytucjonalny i zarządzania Programem Operacyjnym „Pomoc żywnościowa" określą ustawy o pomocy społecznej i o Agencji Rynku Rolnego[22], także w ustawie o finansach publicznych. Odpowiednie zmiany zostaną też wprowadzone w innych aktach prawnych.

Instytucja zarządzająca

Instytucja zarządzająca ponosi odpowiedzialność za skuteczne i sprawne wdrażanie Funduszu, a zatem pełni znaczną liczbę funkcji odnoszących się do zarządzania Programem Operacyjnym i jego monitorowania, zarządzania i kontroli finansowych, jak również wyboru organizacji partnerskich o zasiegu ogólnopolskim. Instytucja zarządzająca odpowiada za zarządzanie Programem Operacyjnym zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami.

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań związanych z wdrażaniem programu instytucja zarządzająca przygotowuje i wydaje między innymi dokument - opis systemu zarządzania i kontroli (OSZiK). Reguluje on szczegółowo zasady wdrażania programu, a także określa kompetencje instytucji zaangażowanych w realizację programu oraz wzajemne relacje między nimi. Instytucja zarządzająca może też wydawać wytyczne programowe regulujące kwestie szczegółowe dla PO oraz inne dokumenty.

Rolę instytucji zarządzającej będzie pełnił Minister Pracy i Polityki Społecznej. W ramach Ministerstwa zadania w tym zakresie będzie wykonywał Departament Pomocy i Integracji Społecznej.

Instytucja pośrednicząca

Pojęcie „instytucja pośrednicząca" oznacza każdy podmiot publiczny lub prywatny, za którego działalność odpowiedzialność ponosi instytucja zarządzająca lub instytucja certyfikująca, bądź podmiot wykonujący obowiązki w imieniu takiej instytucji w odniesieniu do beneficjentów realizujących operacje [art. 2 pkt 9 rozp. FEAD].

Państwo członkowskie może wyznaczyć przynajmniej jedną instytucję pośredniczącą do pełnienia niektórych zadań instytucji zarządzającej lub certyfikującej na odpowiedzialność tej instytucji. Odpowiednie uzgodnienia pomiędzy instytucją zarządzającą lub instytucją certyfikującą, a instytucjami pośredniczącymi zostają formalnie ujęte na piśmie.

Proponuje się, aby instytucją pośredniczącą została Agencja Rynku Rolnego. Agencja dysponuje doświadczonym zespołem pracowników realizujących poszczególne funkcje w ramach mechanizmu Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej (PEAD), posiada status agencji płatniczej, a sprawność oraz prawidłowość działań ARR w zakresie tego mechanizmu była potwierdzona poprzez pozytywne wyniki audytów Komisji Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Instytucja pośrednicząca wykonuje zadania w zakresie:

1) organizacji postępowań w sprawie udzielenia zamówień publicznych na dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich;
2) zawierania i rozliczania umów z organizacjami partnerskimi;

[22] Projekt nowelizacji ustawy o pomocy społecznej i ustawy o agencji rynku rolnego zawarty jest odpowiednio w art. 74 i 73 ustawy o zasadach realizacji programów operacyjnych polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020.

3) realizacji płatności dla przedsiębiorców z tytułu zakupu żywności i produktów, w rozumieniu art. 24 ust. 1 lit. a rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, płatności dla organizacji partnerskich z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania, w rozumieniu art. 24 ust. 1 lit. c rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym oraz kosztów działań na rzecz włączenia społecznego, w rozumieniu art. 24 ust. 1 lit. d rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym;
4) przeprowadzania kontroli u przedsiębiorców i w organizacjach partnerskich w zakresie realizacji operacji finansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym;
5) odzyskiwania kwot nienależnie wypłaconych przedsiębiorcom i organizacjom partnerskim;
6) sprawozdawczości do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego;
7) realizacji działań w ramach informowania i komunikacji, o których mowa w art. 17 ust.1 rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

Instytucja zarządzająca będzie kontrolowała wykonywanie zadań przez instytucję pośredniczącą. Kontrole będą przeprowadzane na podstawie przepisów ustawy o kontroli w administracji rządowej. Stosowne zapisy będą zawarte w porozumieniu z Agencją Rynku Rolnego.

Instytucja certyfikująca

Rolą instytucji certyfikującej będzie sporządzanie i przekazywanie do Komisji Europejskiej wniosków o płatność. IC sporządza roczne sprawozdania finansowe, poświadczając kompletność, dokładność i prawdziwość przedłożonych rocznych sprawozdań finansowych oraz to, że wydatki ujęte w sprawozdaniu finansowym są zgodne z obowiązującymi przepisami unijnymi i krajowymi.

Rolę instytucji certyfikującej będzie pełnił Minister Finansów, a w ramach Ministerstwa Departament Instytucji Płatniczej.

Instytucja audytowa

Instytucja audytowa zapewnia prowadzenie audytów systemów zarządzania i kontroli, na podstawie stosownej próby operacji oraz rocznego sprawozdania finansowego.
Organem pełniącym funkcje instytucji audytowej jest Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, który wykonuje swoje zadania za pośrednictwem Departamentu Ochrony Interesów Finansowych UE Ministerstwa Finansów oraz 16 urzędów kontroli skarbowej.

Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności z KE

Instytucją odpowiedzialną za otrzymywanie płatności z KE jest minister właściwy do spraw finansów publicznych i w Ministerstwie Finansów Departament Instytucji Płatniczej.

Wyznaczenie (desygnacja)

System krajowej desygnacji, przewidziany w art. 28 rozporządzenia FEAD stanowi gwarancję poprawnego działania systemu realizacji programów operacyjnych, zarówno w wymiarze instytucjonalnym, jak i proceduralnym.
Wyznaczenie oparte jest na sprawozdaniu i opinii niezależnej instytucji audytowej, która ocenia zgodność systemu z kryteriami odnoszącymi się do środowiska kontroli wewnętrznej,

zarządzania ryzykiem, działań kontrolnych i monitorowania, określonymi w załączniku IV do projektu rozporządzenia FEAD.

Desygnacji podlegają: instytucja zarządzająca, certyfikująca, pośrednicząca i audytowa.
Wyznaczenie jest procesem ciągłym, tzn. spełnianie kryteriów desygnacji będzie weryfikowane podczas całego okresu realizacji PO poprzez kontrole systemowe, jak również wyniki prac instytucji audytowej oraz wyniki kontroli przeprowadzone przez inne upoważnione podmioty. Udzielona desygnacja zostanie zawieszona w przypadku zaprzestania spełniania przez instytucję kryteriów desygnacji albo wycofana w przypadku niezrealizowania przez desygnowaną instytucję działań naprawczych, mających na celu ponowne spełnienie kryteriów desygnacji.
Podmiotem udzielającym desygnacji jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, pełniący jednocześnie funkcję państwa członkowskiego w rozumieniu rozporządzenia FEAD. Audyt poprzedzający udzielenie desygnacji przeprowadzi Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej wykonujący swoje zadania za pośrednictwem Departamentu Ochrony Interesów Finansowych UE Ministerstwa Finansów.

Notyfikacja o formie i dacie desygnacji właściwych instytucji powinna być złożona do Komisji Europejskiej przed złożeniem do KE pierwszego wniosku o płatność okresową (art. 32 projektu rozporządzenia FEAD)

Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego informuje Komisję Europejską o każdym przypadku zawieszenia i wycofania desygnacji.

3.6. Monitorowanie i ocena

Instytucja zarządzająca będzie przedkładała Komisji Europejskiej do dnia 30 czerwca każdego roku coroczne sprawozdanie z realizacji Programu Operacyjnego w poprzedzającym roku budżetowym. Sprawozdanie końcowe z realizacji Programu zostanie przedłożone KE do dnia 30 września 2023 r.

W celu monitorowania realizacji PO powołany zostanie zarządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej (IZ) zespół doradczy. Zespół doradczy składać się będzie z przedstawicieli Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Ministra Finansów, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezesa Agencji Rynku Rolnego, przedstawicieli organizacji partnerskich. Spotkania zespołu doradczego odywać się będą w zależności od potrzeby, jednak nie rzadziej niż 2 razy w roku.

System komputerowy

Zgodnie z art. 26 pkt d) projektu rozporządzenia FEAD system zarządzania i kontroli w państwie członkowskim zapewnia wiarygodne systemy komputerowe służące prowadzeniu księgowości, przechowywaniu i przekazywaniu danych finansowych i danych na temat wskaźników, monitorowaniu i sprawozdawczości.
Instytucja pośrednicząca będzie monitorowała proces realizacji programu w oparciu o posiadany system informatyczny.
Do uzupełnienia na dalszym etapie prac

Elektroniczna wymiana danych z Komisja Europejską

Zgodnie z art. 27 ust. 4 projektu rozporządzenia FEAD wszelkie oficjalne wymiany informacji między państwem członkowskim a Komisją odbywają się z wykorzystaniem

systemu elektronicznej wymiany danych utworzonego zgodnie z warunkami ustanowionymi przez Komisję w drodze aktów wykonawczych.

Informowanie i komunikowanie

Zgodnie z art. 17 projektu rozporządzenia FEAD państwa członkowskie przekazują informacje o działaniach wspieranych w ramach Funduszu i propagują te działania. Informacje te kierowane są w szczególności do osób najbardziej potrzebujących, jak również do ogółu społeczeństwa i mediów. Podkreślają one rolę Unii Europejskiej i zapewniają widoczność wkładu z Funduszu, od państw członkowskich i organizacji partnerskich, w zakresie celów spójności społecznej, bez stygmatyzacji odbiorców końcowych.

Instytucja zarządzająca prowadzi dostępną w internecie listę operacji. Lista zawiera co najmniej nazwę beneficjenta, jego adres, kwotę przyznanych środków, a także rodzaj deprywacji materialnej.

Organizacje partnerskie oraz beneficjenci mają obowiązek informowania ogółu społeczeństwa o otrzymywanym wsparciu poprzez umieszczenie oznakowania w postaci plakatu lub godła Unii Europejskiej w widocznym miejscu. Informacje powinny być również umieszczane na stronie internetowej organizacji partnerskiej i beneficjenta.

W celu wyprodukowania i zgromadzenia danych niezbędnych do przeprowadzenia ocen, w tym danych odnoszących się do wskaźników ogólnych[23], będą stosowane określone procedury.

Oceny przeprowadzają eksperci, którzy są funkcjonalnie niezależni od Instytucji Zarządzającej. Oceny te będą podawane do wiadomości publicznej w całości.

Instytucja zarządzająca przeprowadza w 2017 r. i 2021 r. ustrukturyzowane badanie dotyczące odbiorców końcowych według wzoru udostępnionego przez Komisję.

Komisja i każde państwo członkowskie spotykają się raz w roku w okresie od 2014 do 2023 r., w celu oceny postępów w realizacji programu operacyjnego, z uwzględnieniem rocznego sprawozdania z realizacji oraz, w stosownych przypadkach, uwag Komisji, dotyczących realizacji Programu Operacyjnego. Instytucja zarządzająca w ciągu trzech miesięcy informuje Komisję o przedsięwziętych środkach naprawczych.

W ramach monitoringu PO zbierane będą dane służące monitorowaniu jego realizacji w postaci wskaźników.

Wskaźniki wyników obejmować będą:

- liczbę osób objętych pomocą żywnościową w postaci paczek żywnościowych, w tym w podziale na grupy odbiorców końcowych (w tym dzieci) i płeć ogółem i w układzie wojewódzkim,

[23] Wykaz wspólnych wskaźników określi Komisja Europejska w drodze aktu wykonawczego [art. 11 rozporz. FEAD]. Zgodnie z pkt 1.4.4 *Oceny skutków finansowych regulacji* pierwszy zestaw wskaźników bierze pod uwagę wielkość zaangażowanych zasobów, będących:
1) świadczeniami rzeczowymi z programu;
2) zasobami finansowymi w podziale ze względu na ich pochodzenie (UE lub inne źródła).
Drugi zestaw wspólnych wskaźników informuje o wielkości udzielonej pomocy i bierze pod uwagę liczbę rozdzielonych pakietów lub przygotowanych bądź wydanych posiłków oraz liczbę osób najbardziej potrzebujących, którym udzielono pomocy.

- liczbę osób objętych pomocą żywnościową w postaci posiłków, w tym w podziale na grupy odbiorców końcowych (w tym dzieci) i płeć ogółem i w układzie wojewódzkim,

- liczbę osób objętych działaniami towarzyszącymi w podziale na grupy odbiorców końcowych i płeć ogółem i w układzie wojewódzkim,

- liczbę beneficjentów (organizacje partnerskie) objętych pomocą ogółem i w podziale na województwa

- liczbę i rodzaje działań towarzyszących prowadzonych przez organizacje partnerskie w podziale na województwa

Wskaźniki finansowe obejmować będą:

- ilość i wartość netto produktów żywnościowych przekazanych odbiorcom końcowym - ogółem i w układzie wojewódzkim

- wysokość dotacji na działania towarzyszące w podziale na organizacje partnerskie, w tym w układzie wojewódzkim,

- wysokość dotacji na koszty administracyjne i transport w podziale na organizacje partnerskie, w tym w układzie wojewódzkim.

Działania angażujące stosownych partnerów w proces przygotowania Programu Operacyjnego

W celu jak najbardziej efektywnej i odpowiedniej odpowiedzi na różne potrzeby oraz w celu lepszego dotarcia do osób najbardziej potrzebujących stosuje się zasadę partnerstwa (rec… projektu rozporządzenia FEAD).

Zgodnie z projektem rozporządzenia FEAD państwa członkowskie lub instytucja przez nie wyznaczona opracowują programy operacyjne we współpracy z wszystkimi stosownymi partnerami a także, w stosownych przypadkach, z właściwymi regionalnymi, lokalnymi oraz innymi organami publicznymi.

Zarządzeniem nr 24 z dnia 27 sierpnia 2013 r. Minister Pracy i Polityki Społecznej powołał Zespół do Spraw Opracowania Koncepcji Wdrożenia w Polsce Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Do składu Zespołu zaproszono, obok przedstawicieli Ministerswa Pracy i Polityki Społecznej, przedstawicieli innych Ministerstw, Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania, Agencji Rynku Rolnego, a także związków jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, organizacji pracodawców oraz związków zawodowych.

Szerokie grono zainteresowanych podmiotów uczestniczy również w konsultacjach społecznych projektu Programu Operacyjnego, mając możliwość składania uwag i propozycji do Programu. Uwzględnianie stanowiska partnerów społecznych i włączanie ich we wdrażanie określonych działań oznaczać będą większą legitymizację podejmowanych decyzji.

Do uzupełnienia na dalszym etapie

3.7. Pomoc techniczna

Z inicjatywy państw członkowskich ze środków programu operacyjnego można finansować, do pułapu 4 % rocznej alokacji Funduszu, działania przygotowawcze, dotyczące zarządzania, monitorowania, pomocy administracyjnej i technicznej, audytu, informowania, kontroli

i oceny niezbędne do wykonania niniejszego rozporządzenia. Z Funduszu można również finansować pomoc techniczną i budowanie potencjału organizacji partnerskich. Beneficjantami pomocy technicznej będą państwowe jednostki budżetowe i organizacje partnerskie niebędące państwowymi jednostkami budżetowymi.

Operacje realizowane jako interwencje w obszarze pomocy technicznej będą miały na celu wsparcie procesów i działań, które mają istotny wpływ na wdrażanie i realizację Programu Operacyjnego „Pomoc żywnościowa", budowanie potencjału instytucji lub wzmacnianie i utrwalanie potencjału stworzonego do realizacji Programu PEAD oraz wsparcie merytoryczne i eksperckie wdrażania projektu. W drugiej kolejności pomoc techniczna przeznaczona zostanie na wsparcie instytucji systemu wdrażania pod kątem administracyjno-technicznym.

Jednym z najważniejszych czynników, które będą decydować o sprawnym wdrażaniu Programu jest zapewnienie odpowiedniej zdolności administracyjnej instytucji uczestniczących w systemie realizacji Programu. Muszą one dysponować odpowiednim potencjałem kadrowym oraz zdolnością do sprawnej realizacji zadań, co ma kluczowe znaczenie dla procesu realizacji PO na każdym etapie jego wdrażania. Dlatego też wsparcie w tym zakresie zostanie ukierunkowane przede wszystkim na zapewnienie wysokokwalifikowanej kadry, także poprzez szkolenia, warsztaty, seminaria, spotkania, wymianę doświadczeń oraz inne formy podnoszenia kwalifikacji. Środki te pozwolą również na pokrycie potrzeb związanych z kosztami funkcjonowania instytucji wdrażających, w tym zakup sprzętu, wyposażenia i materiałów niezbędnych do realizacji zadań.

Pomoc techniczna zabezpieczy także prawidłowe wykorzystanie środków PO „Pomoc żywnościowa" poprzez zapewnienie wsparcia w obszarze kontroli i audytu, doradztwa, ekspertyz, analiz, tłumaczeń, a także zamówień publicznych,organizacji spotkań, wyjazdów służbowych, pozwalajacych na bieżące monitorowanie i weryfikowanie wdrażania.

Pomoc techniczna to także bardzo ważny element usprawniający wsparcie systemu monitorowania, w tym pracy i spotkań zespołu monitorująego, procesu ewaluacji oraz informacji i promocji.

Pomoc techniczna przyczyni się także do zapewnienia odpowiedniej informacji o Programie wsród jego beneficjentów, odbiorców końcowych, jak i ogółu społeczeństwa.
Pozwoli też na budowę narzędzi informatycznych, które wspierać będą zadania związane między innymi z zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem. Będzie to miało wpływ na sprawność i efektywność realizacji PO.
Środki pomocy technicznej przeznaczone zostaną na:

- pokrycie kosztów zatrudnienia pracowników w celu zapewnienia sprawnej realizacji projektu;
- podnoszenie kwalifikacji personelu zaangażowanego w realizację programu, m.in. poprzez szkolenia oraz inne formy podnoszenia kwalifikacji;
- wynajem pomieszczeń oraz urządzanie miejsc pracy;
- zakup i instalację sprzętu i wyposażenia;
- pokrycie kosztów eksploatacji sprzętu i wyposażenia oraz zakup niezbędnych licencji i oprogramowania informatycznego, a także zakupu usług telekomunikacyjnych i teleinformatycznych dla potrzeb efektywnej realizacji programu;
- utrzymanie systemów informatycznych mających na celu obsługę Programu, informatyzację procesu wymiany i przechowywania dokumentów;

- wsparcie procesu zarządzania i wdrażania Programu;
- organizacja spotkań, konferencji, wyjazdów służbowych;
- przygotowanie analiz, ekspertyz, ocen, sprawozdań, badań ewaluacyjnych;
- finansowanie pomocy udzielonej przez ekspertów zewnętrznych;
- finansowanie kosztów procesu ewaluacji;
- realizację działań informacyjno-promocyjnych.

3.8. Przepływy finansowe

Środki przekazywane przez Komisję Europejską jako zaliczki oraz płatności okresowe i płatność końcowa zostaną włączone do budżetu państwa jako środki publiczne. Z kolei z budżetu państwa będą przekazywane środki na finansowanie działań w ramach PO.
Środki na realizację programu FEAD na lata 2014-2020 będą ujęte w ustawach budżetowych i zwiększą limit wydatków w ramach części 44 - zabezpieczenie społeczne. Opracowana zostanie procedura przepływów finansowych dla Programu Operacyjnego „Pomoc żywnościowa".

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rynków rolnych, określi, w drodze rozporządzenia szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania przez Agencję Rynku Rolnego, płatności w ramach Programu Operacyjnego.

4. PLAN FINANSOWY

Program Operacyjny w ramach Funduszu Pomocy Osobom Najbardziej Potrzebującym finansowany będzie ze środków Unii Europejskich i ze środków krajowych w podziale 85% i 15%. Wstępna alokacja środków dla Polski na okres realizacji PO w latach 2014-2020 wynosi 420 mln Euro.

Kwalifikowalne wydatki w ramach PO „Pomoc żywnościowa" obejmować będą:
- koszty zakupu produktów żywnościowych i dostarczanie ich przez producentów do magazynów organizacji partnerskich,
- koszty administracyjne oraz koszty transportu i magazynowania ponoszone przez organizacje partnerskie w wysokości 5% kosztu zakupu produktów i artykułów żywnościowych,
- koszty działań na rzecz włączenia społecznego podejmownych i zadeklarowanych przez organizacje partnerskie świadczące pomoc żywnościową dla osób najbardziej potrzebujących w wysokosci 5% kosztu zakupu produktów i artykułów żywnościowych,
- koszty pomocy technicznej w wysokości 4% rocznej allokacji Programu

Wstępnie przyjęty plan finansowy może ulegać zmianom.

FORMAT DANYCH FINANSOWYCH (SEKCJA 4):

4.1 .1. Plan finansowy programu operacyjnego wskazujący roczne zobowiązania Funduszu i odpowiedniego współfinansowania krajowego programu operacyjnego (w EUR)

	Ogółem	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Fundusz a)	**420 000 000**	**57 910 000**	**59 645 626**	**59 645 624**	**59 645 624**	**59 645 624**	**59 645 624**	**59 645 626**	**3 111 253**	**680 000**	**425 000**
Współfinansowanie krajowe b)	**74 117 647**	**10 219 412**	**10 525 699**	**10 525 698**	**10 525 698**	**10 525 698**	**10 525 698**	**10 525 699**	**549 045**	**120 000**	**75 000**
Kwalifikowalne wydatki publiczne c) = a) + b)	**494 117 647**	**68 129 412**	**70 171 325**	**70 171 322**	**70 171 322**	**70 171 322**	**70 171 322**	**70 171 325**	**3 660 297**	**800 000**	**500 000**
Stopa współfinansowania* d) = a) / c)	**0,85**	**0,85**	**0,85**	**0,85**	**0,85**	**0,85**	**0,85**	**0,85**	**0,85**	**0,85**	**0,85**

* Stopa ta może zostać zaokrąglona w tabeli do najbliższej liczby całkowitej. Dokładna stopa stosowana do zwrotu wydatków to współczynnik d).

4.1.2. Plan finansowy wskazujący kwotę łącznych środków finansowych w ramach wsparcia z programu operacyjnego z podziałem na rodzaje deprywacji materialnej objęte pomocą, a także odpowiadające im środki towarzyszące (w EUR)

Obszar interwencji	**Kwalifikowalne wydatki publiczne**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Ogółem	**494 117 647**	**68 129 412**	**70 171 325**	**70 171 322**	**70 171 322**	**70 171 322**	**70 171 322**	**70 171 325**	**3 660 297**	**800 000**	**500 000**
Pomoc techniczna	**19 764 705**	**2 400 000**	**2 406 620**	**2 406 617**	**2 406 617**	**2 406 617**	**2 406 617**	**2 406 617**	**1 625 000**	**800 000**	**500 000**
Realizacja Programu	**474 352 942**	**65 729 412**	**67 764 705**	**67 764 705**	**67 764 705**	**67 764 705**	**67 764 705**	**67 764 708**	**2 035 297**		
z czego:											
Niedobór żywności	**426 917 648**	**60 988 235**	**60 988 235**	**60 988 235**	**60 988 235**	**60 988 235**	**60 988 235**	**60 988 238**	**0**		
Działania towarzyszące	**23 717 647**	**2 541 177**	**3 388 235**	**3 388 235**	**3 388 235**	**3 388 235**	**3 388 235**	**3 388 235**	**847 060**		
Koszty administracyjne	**23 717 647**	**2 200 000**	**3 388 235**	**3 388 235**	**3 388 235**	**3 388 235**	**3 388 235**	**3 388 235**	**1 188 237**		

II. OCENA EX-ANTE

Ocena ex ante jest dokumentem niezbędnym do złożenia projektu krajowego programu operacyjnego. Należy ją złożyć wraz ze streszczeniem, w załączeniu do projektu programu operacyjnego.

Ocena ex ante będzie zawierać stwierdzenia oceniające projekt programu operacyjnego pod względem:

- wkładu pomocy żywnościowej (i działań towarzyszących) realizowanej w ramach w programu operacyjnego w realizację celu strategii Europa 2020 w zakresie obniżenia w Polsce liczby osób dotkniętych niedoborem żywności,
- spójności wewnętrznej przedłożonego projektu programu operacyjnego i jego związku z innymi funduszami,
- spójności rozdziału środków budżetu programu operacyjnego, jaki zaproponowano w planie finansowym programu operacyjnego, z celami programu operacyjnego,
- sposób, w jaki oczekiwane produkty (mierzalne i weryfikowalne wskaźniki dotyczące etapów zaawansowania realizacji programu) przyczynią się do osiągnięcia wyników,
- przydatność procedur monitorowania programu operacyjnego i gromadzenia danych koniecznych do przeprowadzenia ocen.

III. WYNIKI KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Projekt programu operacyjnego zostanie skierowany do konsultacji, w tym z partnerami społecznymi. Dodatkowo odbędą się szerokie konsultacje społeczne m.in. przez opublikowanie go na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (www.mpips.gov.pl) i na portalu informacyjnym dla organizacji pozarządowych (www.pozytek.gov.pl) oraz otwarte spotkania w gmachu MPiPS.

1. Wicepremier – Minister Infrastruktury i Rozwoju
2. Wicepremier - Minister Gospodarki
3. Minister Finansów
4. Minister Zdrowia
5. Minister Sprawiedliwości
6. Minister Spraw Wewnętrznych
7. Minister Administracji i Cyfryzacji
8. Minister Skarbu Państwa
9. Minister Edukacji Narodowej
10. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
11. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
12. Minister Obrony Narodowej
13. Minister Ochrony Środowiska
14. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
15. Minister Spraw Zagranicznych
16. Minister Sportu i Turystyki
17. Minister - Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
18. Departament Ekonomiczno-Społeczny w Kancelarii Prezesa RM
19. Minister Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania

20. Sekretariat Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego
21. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
22. Agencja Rynku Rolnego
23. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
24. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
25. Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej ul. Brukselska 7,03 - 973 Warszawa
26. Konfederacja Lewiatan , ul. Zbyszka Cybulskiego 300-727 Warszawa
27. Business Center Club – Związek Pracodawców, Plac Żelaznej Bramy 10, 00–136 Warszawa
28. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność", Wały Piastowskie 24, 80-855 Gdańsk
29. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa
30. Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej, Al. Jerozolimskie 30, 00-024 Warszawa
31. Rada Pomocy Społecznej
32. Rada ds. Polityki Senioralnej,
33. Rada Pożytku Publicznego,
34. Federacja Banków Żywności, Al. Solidarności 101 00-144 Warszawa,
35. Caritas Polska, ul. Okopowa 55, 01-043 Warszawa,
36. Polski Czerwony Krzyż, ul. Mokotowska 14, 00-561 Warszawa,
37. Polski Komitet Pomocy Społecznej, Biuro Rady Naczelnej ul. Wiejska 18 lokal 20, 00-490 Warszawa ,
38. Polska Akcja Humanitarna, ul. Szpitalna 5 lok. 300-031 Warszawa
39. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Al. Jerozolimskie 30, 00-024 Warszawa
40. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, ul. Krakowskie Przedmieście 6, 00-325 Warszawa
41. Związek Miast Polskich, ul. Robocza 42 61-517 Poznań,
42. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej ul. Kantaka 4, 61-812 Poznań,
43. Unia Metropolii Polskich, Plac Defilad 1,00-901 Warszawa
44. Stowarzyszenie Samorządowych Ośrodków Pomocy Społecznej FORUM z siedzibą w Łodzi Biuro - ul. Cześnikowska 18, 60-330 Poznań,
45. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie "Centrum", Mickiewicza 27 28-100 Busko-Zdrój
46. Zarząd Główny Związku Zawodowego Pracowników Socjalnych 90-132 Łódź, ul. Tramwajowa 21,
47. Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej, adres do korespondencji : ul. Zyblikiewicza 5 m 114, 31-029 Kraków

Część II. Wyniki oceny ex ante Programu Operacyjnego

WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW

IC - instytucja certyfikująca
IP - instytucja pośrednicząca
IZ - instytucja zarządzająca
PO – Program Operacyjny
Program PEAD - Program „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej"
Rozporządzenie FEAD – projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (KOM(2012) 617)